

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 14. julija 2022*

„Pritožba – Javni uslužbenci – Pokojnina – Kadrovski predpisi za uradnike Evropske unije – Člen 20 Priloge VIII – Dodelitev družinske pokojnine – Preživeli zakonec nekdanjega uradnika, ki je prejemal starostno pokojnino – Zakonska zveza, ki je bila sklenjena po prenehanju delovnega razmerja tega uradnika – Pogoj, da je zakonska zveza na dan smrti uradnika trajala vsaj pet let – Člen 18 Priloge VIII – Zakonska zveza, sklenjena pred prenehanjem delovnega razmerja uradnika – Pogoj minimalnega trajanja zakonske zveze vsaj eno leto – Ugovor nezakovitosti člena 20 Priloge VIII – Listina Evropske unije o temeljnih pravicah – Člen 20 – Načelo enakega obravnavanja – Člen 21(1) – Načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti – Člen 52(1) – Neobstoj samovoljnega ali očitno neustreznega razlikovanja glede na cilj, ki ga želi doseči zakonodajalec Unije“

V združenih zadevah od C-116/21 P do C-118/21 P, C-138/21 P in C-139/21 P,

zaradi petih pritožb na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vloženi 25. februarja 2021 v zadevah od C-116/21 P do C-118/21 P in 26. februarja 2021 v zadevah C-138/21 P in C-139/21 P,

Evropska komisija, ki jo zastopajo G. Gattinara, B. Mongin in B. Schima, agenti,

pritožnica,

druge stranke v postopku so:

VW, ki jo zastopa N. de Montigny, avocate,

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropski parlament, ki ga zastopajo D. Boytha, J. Steele in J. Van Pottelberge, agenti,

Svet Evropske unije, ki ga zastopajo M. Alver, M. Bauer in R. Meyer, agenti,

intervenienta na prvi stopnji (C-116/21 P),

in

Evropska komisija, ki jo zastopajo G. Gattinara, B. Mongin in B. Schima, agenti,

pritožnica,

* Jezik postopka: francoščina.

druge stranke v postopku so:

BT, stanujoča v Overijseju (Belgija), ki jo zastopa J.-N. Louis, avocat,

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropski parlament, ki ga zastopajo D. Boytha, J. Steele in J. Van Pottelberge, agenti,

Svet Evropske unije, ki ga zastopata M. Alver in M. Bauer, agenta,

Association internationale des anciens de l'Union européenne (AIACE Internationale)
s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopata N. Maes, advocaat, in J. Van Rossum, avocat,

intervenienti na prvi stopnji (C-117/21 P),

in

Evropska komisija, ki jo zastopajo G. Gattinara, B. Mongin in B. Schima, agenti,

pritožnica,

drugi stranki v postopku sta:

RN, stanujoča v [zaupno] (Francija), ki jo zastopa F. Moyse, avocat,

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropski parlament, ki ga zastopajo D. Boytha, J. Steele in J. Van Pottelberge, agenti,

intervenient na prvi stopnji (C-118/21 P),

in

Svet Evropske unije, ki ga zastopata M. Alver in M. Bauer, agenta,

pritožnik,

druge stranke v postopku so:

BT, stanujoča v Overijseju (Belgija), ki jo zastopa J.-N. Louis, avocat,

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropska komisija, ki jo zastopajo G. Gattinara, B. Mongin in B. Schima, agenti,

Evropski parlament, ki ga zastopajo D. Boytha, J. Steele in J. Van Pottelberge, agenti,

Association internationale des anciens de l'Union européenne (AIACE Internationale)
s sedežem v Bruslju (Belgija), ki ga zastopata N. Maes, advocaat, in J. Van Rossum, avocat,

intervenienti na prvi stopnji (C-138/21 P),

in

Svet Evropske unije, ki ga zastopata M. Alver in M. Bauer, agenta,

pritožnik,

druge stranke v postopku so:

VW, ki jo zastopajo N. de Montigny, avocate,

tožeča stranka na prvi stopnji,

Evropska komisija, ki jo zastopajo G. Gattinara, B. Mongin in B. Schima, agenti,

tožena stranka na prvi stopnji,

Evropski parlament, ki ga zastopajo D. Boytha, J. Steele in J. Van Pottelberge, agenti,

intervenient na prvi stopnji (C-139/21 P),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Jürimäe, predsednica senata, N. Jääskinen, M. Safjan (poročevalec), N. Piçarra in M. Gavalec, sodniki,

generalni pravobranilec: A. Rantos,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Evropska komisija in Svet Evropske unije s pritožbami predlagata razveljavitev sodb Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. decembra 2020, VW/Komisija (T-243/18, neobjavljena, EU:T:2020:619, v nadaljevanju: prva izpodbijana sodba), in z dne 16. decembra 2020, BT/Komisija (T-315/19, neobjavljena, EU:T:2020:622, v nadaljevanju: druga izpodbijana sodba), pri čemer Komisija poleg tega predlaga še razveljavitev sodbe Splošnega sodišča z dne 16. decembra 2020, RN/Komisija (T-442/17 RENV, EU:T:2020:618, v nadaljevanju: tretja izpodbijana sodba) (v nadaljevanju skupaj: izpodbijane sodbe). S temi sodbami je Splošno sodišče ugodilo tožbam družb VW, BT in RN in za nične razglasilo sklepe z dne 26. junija 2017, 20. julija 2018 in 24. septembra 2014 (v nadaljevanju skupaj: sporni sklepi), s katerimi je Komisija zavrnila zahtevo za dodelitev družinske pokojnine vsaki od teh oseb na podlagi člena 20

Priloge VIII h Kadrovskim predpisom za uradnike Evropske unije iz Uredbe Sveta (EGS, Euratom, ESPJ) št. 259/68 z dne 29. februarja 1968 o določitvi Kadrovskih predpisov za uradnike in Pogojev za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti ter o uvedbi posebnih ukrepov, ki se začasno uporabljajo za uradnike Komisije (UL 1968, L 56, str. 1), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU, EURATOM) št. 1023/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 (UL 2013, L 287, str. 15) (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi).

Pravni okvir

2 Člen 1d Kadrovskih predpisov določa:

„1. Pri uporabi teh kadrovskih predpisov je prepovedana kakršna koli diskriminacija na podlagi spola, rase, barve kože, narodnostnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, vere ali prepričanja, političnega ali drugega prepričanja, pripadnosti nacionalni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti.

V teh kadrovskih predpisih se izvenzakonska skupnost šteje kot zakonska skupnost, če so izpolnjeni vsi pogoji, navedeni v členu 1(2)(c) Priloge VII.

2. Da se v praksi zagotovi popolna enakost med moškimi in ženskami v poklicnem življenju, ki je bistven element, ki ga je treba upoštevati pri izvajanju vseh vidikov teh Kadrovskih predpisov načelo enakega obravnavanja ne preprečuje institucijam Evropske unije, da ohranjajo ali sprejemajo ukrepe, ki omogočajo posebne ugodnosti, da se tako manj zastopanemu spolu olajša opravljanje poklicne dejavnosti ali da se preprečijo ali nadomestijo pomanjkljivosti na poklicnih poteh.

[...]

5. Kadar oseba, za katero veljajo ti Kadrovski predpisi, ki meni, da je bila oškodovana, ker se zanjo ni uporabilo zgoraj določeno načelo enakega obravnavanja, ugotovi dejstva, iz katerih je mogoče sklepati, da gre za neposredno ali posredno diskriminacijo, nosi dokazno breme, da ni šlo za kršitev načela enakega obravnavanja, institucija. Ta določba se ne uporablja za disciplinski postopek.

6. Treba je spoštovati načelo nediskriminacije in načelo proporcionalnosti, vse omejitve njune uporabe pa morajo biti objektivno utemeljene in usmerjene k legitimnim ciljem v splošnem interesu in okviru kadrovske politike. S temi cilji je mogoče utemeljiti predvsem določitev obvezne upokojitvene starosti in najnižje starosti za prejemanje starostne pokojnine.“

3 Člen 35 Kadrovskih predpisov določa:

„Uradnikom se dodeli eden od naslednjih upravnih statusov:

(a) aktivna zaposlitev;

(b) napotitev;

(c) dopust iz osebnih razlogov;

- (d) neaktivni status;
- (e) dopust zaradi služenja vojaškega roka;
- (f) starševski ali družinski dopust;
- (g) dopust v interesu službe.“

4 Člen 47 Kadrovskih predpisov določa:

„Delovno razmerje preneha z:

- (a) odstopom;
- (b) obveznim odstopom;
- (c) upokojitvijo v interesu službe;
- (d) odpustom zaradi nesposobnosti;
- (e) odstranitvijo z delovnega mesta;
- (f) upokojitvijo ali
- (g) smrtjo.“

5 Člen 52 Kadrovskih predpisov določa:

„Brez poseganja v določbe člena 50 se uradnik upokoji:

- (a) bodisi samodejno zadnji dan v mesecu, v katerem dopolni 66 let starosti, ali
- (b) na lastno zahtevo zadnji dan v mesecu, za katerega je vložil zahtevo, če je dosegel upokojitveno starost ali če je njegova starost med 58. letom in upokojitveno starostjo ter izpolnjuje zahteve za takojšnje izplačilo pokojnine v skladu s členom 9 Priloge VIII. Smiselno se uporablja drugi stavek drugega odstavka člena 48.

Uradnik lahko na lastno zahtevo in kadar organ za imenovanja meni, da je to v interesu službe, nadaljuje delo do 67. leta ali v izjemnih primerih do 70. leta starosti in se nato samodejno upokoji zadnji dan v mesecu, v katerem dopolni navedeno starost.

[...]“

6 Člen 76 Kadrovskih predpisov določa:

„Uradnikom, nekdanjim uradnikom ali upravičencem po umrlem uradniku, ki so v zelo težkem položaju tudi zaradi invalidnosti ali hude ali dolgotrajne bolezni ali družinskih razmer, se lahko dajo darila, posojila ali predplačila.“

7 Člen 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Če umre uradnik, ki ima enega od upravnih statusov, določenih v členu 35 Kadrovskih predpisov, ima preživeli zakonec, če je bil par v času smrti poročen vsaj eno leto in z upoštevanjem določb členov 1(1) in 22, pravico do družinske pokojnine v višini 60 % starostne pokojnine, do katere bi bil upravičen uradnik, če bi ob smrti izpolnjeval pogoje zanjo, ne glede na delovno dobo.

Trajanje zakonske zveze se ne upošteva, če je imel uradnik v zakonski zvezi ali v prejšnji zakonski zvezi enega ali več otrok, ki jih vzdržuje ali jih je vzdrževala preživeli zakonec, ali če je uradnik umrl zaradi telesne okvare ali bolezni, ki je posledica opravljanja dela ali nesreče.“

8 Člen 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Če je nekdanji uradnik prejemal starostno pokojnino, ima preživeli zakonec pravico do družinske pokojnine v višini 60 % starostne pokojnine, ki jo je uradnik prejemal ob smrti, če sta bila, preden je uradnik prenehal delati v instituciji, poročen[a] vsaj eno leto in z upoštevanjem določb člena 22. Najnižja družinska pokojnina znaša 35 % zadnje osnovne plače; vendar pa znesek družinske pokojnine nikakor ne sme presegati zneska starostne pokojnine, ki jo je zakonec prejemal ob smrti.

Trajanje zakonske zveze se ne upošteva, če je imel uradnik pred prenehanjem dela v zakonu enega ali več otrok in če zanje skrbi ali je skrbel preživeli zakonec.“

9 Člen 19 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Če je nekdanji uradnik prejemal invalidnino, ima preživeli zakonec ob upoštevanju določb člena 22 te priloge in pod pogojem, da sta bila takrat, ko je postal upravičen do invalidnine, poročena, pravico do družinske pokojnine v višini 60 % invalidnine, ki jo je zakonec prejemal ob smrti.

Najnižja družinska pokojnina znaša 35 % zadnje osnovne plače; vendar pa znesek družinske pokojnine nikakor ne sme presegati zneska invalidnine, ki jo je zakonec prejemal ob smrti.“

10 Člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„V členih 17a, 18, 18a in 19 se pogoj, ki se nanaša na trajanje zakonske zveze, ne upošteva, če je zakonska zveza, čeprav sklenjena po prenehanju delovnega razmerja, trajala vsaj pet let.“

11 Člen 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa:

„Razvezani zakonec uradnika ali nekdanjega uradnika je upravičen do družinske pokojnine, opredeljene v tem poglavju, če ob smrti bivšega zakonca lahko dokaže upravičenost do preživnine, dodeljene po odločbi sodišča ali z uradno registriranim dogovorom med njim/njo in bivšim zakoncem.

Vendar pa družinska pokojnina ne sme presegati zneska preživnine, izplačane ob smrti bivšega zakonca, pri čemer se znesek posodobi v skladu s postopkom iz člena 82 Kadrovskih predpisov.

Upravičenost razvezanega zakonca preneha, če se ponovno poroči preden bivši zakonec umre. Če se ponovno poroči po smrti bivšega zakonca, veljajo določbe člena 26.“

Dejansko stanje in sporni sklepi

- 12 VW, BT in RN so, odvisno od primera, sklenile ali ponovno sklenile zakonsko zvezo z uradnikom Unije, ki na dan sklenitve ali ponovne sklenitve zakonske zveze ni bil več zaposlen v instituciji Unije. Trije nekdanji uradniki so umrli manj kot pet let po tem datumu.
- 13 Vsaka od treh zadevnih žensk je kot preživeli zakonec nekdanjega uradnika Unije vložila zahtevo za dodelitev družinske pokojnine na podlagi poglavja 4 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 14 Urad za vodenje in plačevanje posameznih pravic (PMO) je s spornimi sklepi zahteve VW, BT in RN zavrnil, ker te osebe niso izpolnjevale pogojev iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom za upravičenost do družinske pokojnine, saj je bila njihova zakonska zveza s pokojnim uradnikom sklenjena po prenehanju zaposlitve tega uradnika in je trajala manj kot pet let.
- 15 Pritožbe VW, BT in RN zoper te sklepe so bile zavrjene.

Tožbe na prvi stopnji in izpodbijane sodbe

- 16 VW, BT in RN so v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 20. aprila 2018 in 22. maja 2019 oziroma v sodnem tajništvu Sodišča za uslužbence 17. julija 2015 vložile vsaka svojo tožbo za razglasitev ničnosti tistega od spornih sklepov, ki se nanaša nanjo.
- 17 Evropskemu parlamentu je bila dovoljena intervencija v podporo predlogom Komisije v vseh treh zadevah. Svetu je bila dovoljena intervencija v podporo predlogom Komisije v zadevah, ki se nanašata na VW in BT, medtem ko je bila Association internationale des anciens de l'Union européenne (mednarodno združenje nekdanjih zaposlenih v Evropski uniji) (AIACE Internationale) dovoljena intervencija v podporo predlogom osebe BT v zadevi, ki se nanaša na to osebo.
- 18 Sodišče za uslužbence je s sodbo z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), v zadevi, ki se je nanašala na RN, ugodilo prvemu tožbenemu razlogu in sklep z dne 24. septembra 2014 razglasilo za ničen. Zoper to sodbo je Komisija vložila pritožbo, ki ji je Splošno sodišče ugodilo s sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520). Splošno sodišče je v tej sodbi razveljavilo navedeno sodbo z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), in zadevo vrnilo v razsojanje senatu Splošnega sodišča, ki ni senat, ki je odločal o pritožbi, saj je menilo, da stanje postopka ne dovoljuje odločitve o sporu.
- 19 Splošno sodišče je s sklepoma z dne 6. maja 2019 in 11. marca 2019 odredilo prekinitev postopkov, ki se nanašata na VW in RN, do razglasitve končne odločbe Sodišča v zadevi HK/Komisija, C-460/18 P.
- 20 Sodišče je 19. decembra 2019 izdalo sodbo HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119).
- 21 Splošno sodišče je v treh zadevah, v katerih so bile izdane izpodbijane sodbe, z dopisi z dne 23. decembra 2019 stranke pozvalo, naj predložijo stališča o posledicah, ki zanje izhajajo iz te sodbe Sodišča.

- 22 Splošno sodišče je z izpodbijanimi sodbami 16. decembra 2020 sporne sklepe razglasilo za nične, pri čemer je ugodilo tožbenemu razlogu VW, BT in RN, ki se je v bistvu nanašal na nezakonitost člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom z vidika načela enakega obravnavanja, poleg tega pa v zadevah, ki se nanašata na VW in RN, tudi z vidika načela sorazmernosti in v zadevah, ki se nanašata na BT in RN, tudi z vidika načela prepovedi diskriminacije na podlagi starosti.
- 23 Izpodbijane sodbe temeljijo na v bistvu enakem razlogovanju, razen glede ugotovitev, ki jih je Splošno sodišče navedlo v točkah od 41 do 46 tretje izpodbijane sodbe. V zvezi z zadnjenavedenimi ugotovitvami je treba navesti, da je Splošno sodišče, ki je odločalo o obsegu spora po tem, ko mu je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje, menilo, da v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), o tožbenem razlogu osebe RN, ki se nanaša na kršitev načel enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije na podlagi starosti in sorazmernosti, ni bilo odločeno, tako da mora Splošno sodišče v tretji izpodbijani sodbi odločiti o vseh razlogih za razglasitev ničnosti, ki jih je na prvi stopnji navedla RN, ob upoštevanju pravnih vprašanj, o katerih je Splošno sodišče odločilo v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520).
- 24 V preostalem delu je Splošno sodišče v treh izpodbijanih sodbah ugotovilo, da je za namene dodelitve družinske pokojnine položaj iz člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, to je položaj preživelega zakonca nekdanjega uradnika Unije, ki je zakonsko zvezo sklenil pred prenehanjem zaposlitve tega nekdanjega uradnika, primerljiv s položajem iz člena 20 te priloge, to je s položajem preživelega zakonca nekdanjega uradnika, ki je zakonsko zvezo sklenil po prenehanju zaposlitve tega nekdanjega uradnika. Splošno sodišče je nato ugotovilo, da gre za različno obravnavanje primerljivih položajev glede na čas sklenitve zakonske zveze, ker se družinska pokojnina preživelim zakoncem v okviru člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom dodeli pod pogojem, da je zakonska zveza trajala vsaj eno leto, v okviru člena 20 te priloge pa vsaj pet let. Splošno sodišče je dodalo, da tako različno obravnavanje preživele zakonce nekdanjih uradnikov, ki so sklenili zakonsko zvezo po prenehanju zaposlitve teh nekdanjih uradnikov, postavlja v slabši položaj v primerjavi z preživelimi zakonci nekdanjih uradnikov, ki so zakonsko zvezo sklenili pred tem prenehanjem. Splošno sodišče je v zadevah, ki sta se nanašali na BT in RN, prav tako ugotovilo posredno različno obravnavanje primerljivih položajev na podlagi starosti nekdanjega uradnika na dan sklenitve zakonske zveze.
- 25 Potem ko je Splošno sodišče ugotovilo, da je bilo različno obravnavanje, določeno v členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, določeno z „zakonom“ v smislu člena 52(1) Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), je preverilo, ali je ugotovljeno različno obravnavanje lahko upravičeno s ciljem v splošnem interesu in ali je sorazmerno z zastavljenim ciljem, zlasti z vidika sodne prakse, navedene v točki 48 prve in druge izpodbijane sodbe ter v točki 70 tretje izpodbijane sodbe.
- 26 V zvezi s tem je Splošno sodišče, prvič, glede cilja v splošnem interesu, ki je preprečiti goljufije, ob tem, da je priznalo, da pogoj, v skladu s katerim mora zakonska zveza za to, da bi se pridobila pravica do družinske pokojnine, izpolnjevati pogoj minimalnega trajanja, omogoča, da se zagotovi, da ta zakonska zveza ne temelji izključno na razlogih, ki niso povezani s skupnim življenjem, kot so izključno finančni razlogi ali razlogi, povezani s pridobitvijo pravice do prebivanja, ugotovilo, da ni razumno šteti, da je pogoj najmanj petletnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki je petkrat višji od pogoja iz člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in ki ne dopušča nobene izjeme, v okviru katere bi se lahko ugotavljal neobstoj goljufije, ne glede na to, kakšni objektivni dokazi bi bili predloženi, nujen za uresničevanje cilja boja proti goljufijam.

- 27 Drugič, glede cilja v splošnem interesu, katerega namen je ohraniti finančna sredstva Unije, je Splošno sodišče priznalo, da je tak cilj mogoče šteti za legitimen cilj, vendar je menilo, da v skladu s sodno prakso Sodišča ne more sam po sebi upravičiti odstopanja od splošnega načela enakega obravnavanja. Splošno sodišče je zato presodilo, da ker pogoja minimalnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni mogoče utemeljiti s ciljem boja proti goljufijam, tudi različnega obravnavanja, uvedenega s to določbo, ni mogoče upravičiti zgolj z ohranitvijo finančnih sredstev Unije.
- 28 Splošno sodišče je ugotovilo, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom krši načelo enakega obravnavanja, poleg tega pa v zadevi, ki se nanaša na VW, tudi načelo sorazmernosti in v zadevah, ki se nanašata na BT in RN, tudi načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti. V teh okoliščinah in kot je bilo že navedeno v točki 22 te sodbe, je ugodilo ugovorom nezakonitosti, na katere so se sklicevale VW, BT in RN, ter razglasilo ničnost vseh spornih sklepov.

Predlogi strank in postopek pred Sodiščem

- 29 Komisija s pritožbami v zadevah od C-116/21 P do C-118/21 P Sodišču predlaga, naj:
- vse izpodbijane sodbe razveljavi;
 - zavrne vse tožbe na prvi stopnji in
 - VW, BT in RN naloži plačilo stroškov, ki so nastali na prvi stopnji in v okviru pritožbe, RN pa tudi plačilo stroškov, ki so nastali v zadevah F-104/15 in T-442/17 RENV.
- 30 Svet s pritožbama v zadevah C-138/21 P in C-139/21 P Sodišču predlaga, naj:
- pritožbama ugodi ter razveljavi prvo in drugo izpodbijano sodbo;
 - samo odloči v zadevi in tožbi na prvi stopnji zavrne kot neutemeljeni ter
 - VW in BT naloži plačilo stroškov, nastalih na prvi stopnji in v okviru te pritožbe.
- 31 VW v zadevah C-116/21 P in C-139/21 P Sodišču predlaga, naj:
- pritožbi, ki sta ju vložila Komisija in Svet, zavrne ter
 - Komisiji in Svetu naloži plačilo stroškov, nastalih na prvi stopnji in v okviru pritožbe.
- 32 BT v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P Sodišču predlaga, naj:
- pritožbi, ki sta ju vložila Komisija in Svet, zavrne ter
 - Komisiji in Svetu naloži plačilo stroškov.
- 33 RN v zadevi C-118/21 P Sodišču predlaga, naj:
- pritožbo razglasi za nedopustno;

- podredno ugotovi, da so pritožbeni razlogi nedopustni ali vsekakor neutemeljeni, in pritožbo zavrne kot neutemeljeno ter
 - Komisiji naloži plačilo stroškov, nastalih v okviru te pritožbe in – v primeru razveljavitve tretje izpodbijane sodbe – na prvi stopnji, vključno s stroški, ki se nanašajo na zadevi F-104/15 in T-442/17 RENV.
- 34 V zadevah od C-116/21 P do C-118/21 P, C-138/21 P in C-139/21 P je Parlament kot intervenient na prvi stopnji vložil odgovor na pritožbo v skladu s členom 172 Poslovnika Sodišča, v katerem Sodišču predlaga, naj pritožbam ugodi.
- 35 V zadevah C-117/21 P in C-138/21 P je AIACE Internationale kot intervenient na prvi stopnji v skladu s členom 172 Poslovnika Sodišča vložilo odgovor na pritožbo, v katerem Sodišču predlaga, naj:
- pritožbi, ki sta ju vložila Komisija in Svet, zavrne ter
 - Komisiji in Svetu naloži plačilo stroškov.
- 36 V zadevah C-138/21 P in C-139/21 P je Komisija kot tožena stranka na prvi stopnji v skladu s členom 172 Poslovnika Sodišča vložila odgovor na pritožbo, v katerem Sodišču predlaga, naj:
- prvo in drugo izpodbijano sodbo razveljavi;
 - zavrne tožbo na prvi stopnji ter
 - VW in BT naloži plačilo stroškov.
- 37 Predsednik Sodišča je na podlagi člena 54(2) Poslovnika Sodišča 13. aprila 2021 odločil, da se zadeve od C-116/21 P do C-118/21 P, C-138/21 P in C-139/21 P združijo za pisni in ustni del postopka ter izdajo sodbe.

Pritožbe

- 38 Komisija v utemeljitev pritožb v zadevah C-116/21 P in C-117/21 P navaja tri enake pritožbene razloge, od katerih se prvi nanaša na napačno uporabo prava v zvezi z merili za presojo zakonitosti odločitev zakonodajalca Unije in na kršitev obveznosti obrazložitve, drugi na napačno uporabo prava pri razlagi načela prepovedi diskriminacije, tretji pa na napačno uporabo prava pri razlagi člena 52(1) Listine in več kršitev obveznosti obrazložitve. Komisija v zadevi C-118/21 P navaja enake pritožbene razloge, pri čemer za njimi navaja še en pritožbeni razlog, ki se nanaša na napačno uporabo prava pri opredelitvi in uporabi pristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje, da po razveljavitvi izpodbijane sodbe odloča o tožbenih razlogih, ki so bili uveljavljani na prvi stopnji.
- 39 Svet v utemeljitev pritožb navaja tri enake pritožbene razloge, od katerih se prvi nanaša na napačno uporabo prava v zvezi z obstojem različnega obravnavanja, drugi na napačno uporabo prava v zvezi z obsegom sodnega nadzora Splošnega sodišča nad odločitvami zakonodajalca Unije, tretji pa na napačno uporabo prava v zvezi z upravičenostjo različnega obravnavanja. Svet

v zadevi C-138/21 P poleg tega navaja še četrti pritožbeni razlog, ki se nanaša na napačno uporabo prava in kršitev obveznosti obrazložitve v zvezi z ugotovitvami Splošnega sodišča glede kršitve načela prepovedi diskriminacije na podlagi starosti.

- 40 VW, BT in RN med drugim trdijo, da so pritožbe, vložene v zadevah od C-116/21 P do C-118/21 P ter, kar zadeva BT, v zadevi C-138/21 P, nedopustne.

Dopustnost pritožbe v zadevi C-116/21 P

- 41 VW trdi, da smisel in obseg določenih pritožbenih razlogov in trditve Komisije nista razumljiva in da v nasprotju s členom 168(1)(d) Poslovnika Sodišča pritožba ne vsebuje kratkega povzetka tožbenih razlogov.
- 42 Komisija te trditve izpodbija, pri čemer se sklicuje zlasti na vsebino svoje pritožbe.
- 43 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz člena 256(1), drugi pododstavek, PDEU, člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in člena 168(1)(d) Poslovnika Sodišča izhaja, da je treba v pritožbi natančno navesti grajane dele sodbe, katere razveljavitev se predlaga, in pravne trditve, s katerimi se ta predlog posebej utemeljuje, sicer pritožba oziroma zadevni pritožbeni razlog ni dopusten (sodba z dne 25. januarja 2022, Komisija/Food in drugi, C-638/19, EU:C:2022:50, točka 75 in navedena sodna praksa).
- 44 V obravnavanem primeru pa zadostuje navesti, da je Komisija v okviru treh pritožbenih razlogov, ki jih navaja v utemeljitev pritožbe, navedla jasno in podrobno obrazložitev, v kateri so navedeni razlogi, zaradi katerih meni, da je bilo v točkah prve izpodbijane sodbe, ki jih graja, napačno uporabljeno pravo oziroma da je bila kršena obveznost obrazložitve.
- 45 Poleg tega v nasprotju s tem, kar trdi VW, pritožba, ki jo je vložila Komisija, vsebuje kratek povzetek tožbenih razlogov v skladu s členom 168(1)(d) Poslovnika Sodišča.
- 46 Iz tega izhaja, da je pritožba v zadevi C-116/21 P dopustna.

Dopustnost pritožb v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P

- 47 BT meni, da pritožbi v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P nista dopustni, ker sta utemeljeni s potrebo po izogibanju finančnim posledicam za proračun Unije, ki jih povzroča ugotovitev nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v drugi izpodbijani sodbi, morebiten obstoj takih posledic pa je dejansko vprašanje, zaradi česar niso izpolnjene zahteve iz člena 58 Statuta Sodišča Evropske unije.
- 48 BT poleg tega meni, da ker se je Komisija zavezala, da bo RN izplačala družinsko pokojnino ne glede na izid pritožbe v zadevi C-118/21 P, mora ta institucija zaradi enakega obravnavanja enako zavezo sprejeti v razmerju do nje in do VW, zaradi česar Komisija in Svet nimata pravnega interesa, tako da so vse pritožbe v združenih zadevah nedopustne.

- 49 Komisija te argumente izpodbija in med drugim pojasnjuje, da je bila zaveza glede osebe RN sprejeta iz usmiljenja na podlagi člena 76 Kadrovskih predpisov in je ni mogoče razširiti na druge osebe na podlagi načela enakega obravnavanja. Poleg tega, ker v primeru BT taka razširitev ne pride v poštev, naj bi bilo treba argument, s katerim se želi dokazati, da sta pritožbi zaradi neobstoja pravnega interesa nedopustni, zavrtni.
- 50 V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz člena 256 PDEU in člena 58 Statuta Sodišča Evropske unije izhaja, da so pritožbe omejene na pravna vprašanja (glej v tem smislu sodbo z dne 21. decembra 2021, *Algebris ge (UK) in Anchorage Capital Group/EOR*, C-934/19 P, EU:C:2021:1042, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 51 V obravnavanem primeru je treba ugotoviti, da pritožbi v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P vsekakor temeljita na pritožbenih razlogih, ki se nanašajo na popolnoma pravna vprašanja, saj njihov namen ni prerekanje dejanskih ugotovitev Splošnega sodišča, ampak se z njimi nasprotuje le pravnemu razlogovanju Splošnega sodišča v drugi izpodbijani sodbi. V zvezi z dejstvom, da Komisija in Svet Sodišče najprej oziroma obrobno opozarjata na posledice zavrtnitve svojih pritožb, je treba ugotoviti, da taka pojasnila, ki niso uporabljena v podporo pravni utemeljitvi, usmerjeni zoper drugo izpodbijano sodbo, niso razlog, zaradi katerega bi bili lahko pritožbi nedopustni.
- 52 V zvezi z ugovorom nedopustnosti, ki se nanaša na neobstoj pravnega interesa, je treba ugotoviti, da ta trditev temelji na domnevni obveznosti Komisije, da na BT razširi pravico do prejemanja družinske pokojnine, ki je bila, kot je razvidno iz pojasnil Komisije, na podlagi člena 76 Kadrovskih predpisov iz usmiljenja dodeljena osebi RN, pri čemer pa taka obveznost ne izhaja niti iz Kadrovskih predpisov niti bolj na splošno iz prava Unije, saj se vsaka odločitev o „darilu“ v smislu te določbe Kadrovskih predpisov sprejme na podlagi diskrecijske pravice, pri čemer gre za individualno odločbo, ki se sprejme glede na okoliščine posameznega primera.
- 53 Iz tega sledi, da sta pritožbi v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P dopustni.

Dopustnost pritožbe v zadevi C-118/21 P

- 54 RN trdi, da je pritožba v zadevi C-118/21 P nedopustna. Trdi, da Komisija ne more vložiti druge pritožbe v isti zadevi. Niti Pogodba DEU niti Statut Sodišča Evropske unije naj ne bi vsebovala nobene določbe, ki bi dovoljevala ponavljanje pritožb v isti zadevi. RN se v zvezi s tem sklicuje tudi na pravilo, da „pritožba na pritožbo ni mogoča“.
- 55 Komisija odgovarja, da trditve osebe RN nimajo nobene podlage v upoštevni postopkovnih določbah.
- 56 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Komisija, kot je razvidno iz točke 18 te sodbe, v skladu s členom 9 Priloge I k Statutu Sodišča Evropske unije vložila pritožbo zoper sodbo Sodišča za uslužbenca z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163). Splošno sodišče je tej pritožbi ugodilo s sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), in zadevo – po prenehanju delovanja Sodišča za uslužbenca 1. septembra 2016 – vrnilo v odločanje senatu Splošnega sodišča, ki ni odločal o pritožbi. Tako je bilo o zadevi drugič razsojeno na prvi stopnji, pri čemer je bila izdana tretja izpodbijana sodba. Komisija je v skladu s členom 56 Statuta Sodišča Evropske unije vložila pritožbo zoper zadnjenavedeno sodbo.

- 57 Ker sta tako sodba z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), kot tudi tretja izpodbijana sodba, vsaka posebej, „končna odločitev“ v smislu člena 9 Priloge I k Statutu Sodišča Evropske unije in člena 56 tega statuta, RN napačno trdi, da je Komisija vložila dve pritožbi v isti zadevi.
- 58 Iz tega izhaja, da je pritožba v zadevi C-118/21 P dopustna.

Prvi pritožbeni razlog v zadevi C-118/21 P

Trditve strank

- 59 Komisija s prvim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče v točkah od 41 do 46 tretje izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo pri opredelitvi in uporabi pristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje, za odločanje o tožbenih razlogih, ki so bili uveljavljani na prvi stopnji, po razveljavitvi prvostopenjske sodbe s strani Splošnega sodišča, ki je odločalo o pritožbi. Ta pritožbeni razlog je razdeljen na tri dele.
- 60 Komisija s prvim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da o obsegu presoje vrnjene zadeve ne more odločati sodišče, ki mu je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje. V zvezi s tem naj bi zlasti iz točke 68 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), izhajalo, da je bil predmet vrnjene zadeve, ki je bila predložena Splošnemu sodišču in v zvezi s katero je bila sprejeta tretja izpodbijana sodba, jasno omejen na preizkus tretjega tožbenega razloga, uveljavljanega na prvi stopnji, ki naj ne bi vseboval nobene trditve v zvezi z domnevno nezakonnostjo člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Zato naj bi se Splošno sodišče v tretji izpodbijani sodbi lahko izreklo samo o tem tretjem tožbenem razlogu, o ostalih pa ne.
- 61 Komisija poleg tega, da trdi, da je Splošno sodišče s tem, da se je v točki 42 tretje izpodbijane sodbe oprlo na razloge, navedene v utemeljitev pritožbe, da bi ugotovilo, ali so bili elementi iz prvostopenjske sodbe razveljavljeni ali ne, storilo napako, trdi tudi, da razveljavitev sodbe z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), temelji na točkah od 51 do 57 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), ki se nanašajo na razlago člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, pri čemer točke od 58 do 64 te sodbe podpirajo razlogovanje Splošnega sodišča v zvezi z očitki, ki jih je RN navedla v utemeljitev ugovora nezakonnosti te določbe.
- 62 Zato naj bi Splošno sodišče s tem, da je menilo, da je predmet spora po vrnitvi zadeve v ponovno odločanje še vedno tožbeni razlog, ki ga je RN navedla v svoji prvi tožbi pred Sodiščem za uslužbenke ter se nanaša na kršitev načel enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, napačno uporabilo pravo.
- 63 Komisija z drugim delom prvega pritožbenega razloga meni, da se je Splošno sodišče v tretji izpodbijani sodbi posredno, vendar nujno izreklo o neobstoju diskriminacije v okviru položajev, urejenih s členoma 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Komisija v zvezi s tem trdi, da je Splošno sodišče v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), razsodilo, da je bilo pri razlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki jo je podalo Sodišče za uslužbenke, napačno uporabljeno pravo glede trditve RN, ki se nanaša na različno trajanje zakonske zveze. Ker pa je Splošno sodišče v zvezi s tem menilo, da z neupoštevanjem obdobja trajanja zakonske zveze pred datumom prenehanja delovnega

razmerja uradnika ni mogoče dokazati nezakonnosti navedene določbe, naj bi posredno, vendar nujno menilo, da je vsebina členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom taka, da zadnjenavedeni določbi ni mogoče očitati nezakonnosti zaradi kršitve načela enakega obravnavanja, in da zato ni bilo treba odločiti o vprašanju sorazmernosti, tako kot naj bi bilo ugotovljeno v točki 63 te sodbe. Zato naj bi Splošno sodišče, ker je v točki 45 tretje izpodbijane sodbe napačno razlagalo sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), v točki 46 tretje izpodbijane sodbe napačno štelo, da o tožbenih razlogih, ki temeljijo na kršitvi načela enakega obravnavanja, načela prepovedi diskriminacije in načela sorazmernosti, ni bilo odločeno v tej sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520).

- 64 Komisija s tretjim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je v točki 112 tretje izpodbijane sodbe ugotovilo, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom med drugim krši načelo enakega obravnavanja, odločilo v nasprotju s sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520). Ugotovitve iz točke 59 te sodbe v zvezi z razmejitvijo področja uporabe člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ter v zvezi z razlikami med pogoji za dodelitev družinske pokojnine iz te določbe in takimi pogoji iz člena 18 te priloge naj ne bi omogočali ugotovitve, da gre za kršitev načela enakega obravnavanja.
- 65 RN pa trdi, da prvi pritožbeni razlog ni dopusten, ker njegova formulacija ni natančna, saj naj ne bi bilo logično, če bi Komisija Splošnemu sodišču očitala, da je napačno uporabilo pravo hkrati pri opredelitvi in pri uporabi pristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva vrnjena v ponovno obravnavo. Ta nenatančnost naj bi posledično vplivala na pravne trditve, na katerih temelji prvi pritožbeni razlog.
- 66 RN podredno trdi, da je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.
- 67 Komisija v repliki trdi, da je prvi pritožbeni razlog dopusten, saj ne more prerokati le razlage načel, ki so predmet pritožbe, ne da bi hkrati prerokala njihovo konkretno uporabo, in obratno. V preostalem delu Komisija nasprotuje razlagi, ki jo je RN podala v zvezi s tretjo izpodbijano sodbo.

Presoja Sodišča

– Dopustnost prvega pritožbenega razloga

- 68 V nasprotju s trditvami osebe RN je treba ugotoviti, da besedilo prvega pritožbenega razloga Komisije ni niti nenatančno niti nelogično glede na sodno prakso, navedeno v točki 43 te sodbe. Komisija s prvim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču namreč jasno očita, da je napačno uporabilo pravo pri opredelitvi in uporabi pristojnosti sodišča, ki mu je zadeva vrnjena v ponovno odločanje, da po razveljavitvi izpodbijane sodbe odloči o tožbenih razlogih na prvi stopnji, ter je v podporo temu pritožbenemu razlogu svoje trditve razdelila na tri natančne in jasne dele.
- 69 V delu, v katerem RN Komisiji očita, da je ta trdila, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo „hkrati“ pri opredelitvi in pri uporabi pristojnosti sodišča, ki mu je zadeva vrnjena v ponovno obravnavo, kar naj ne bi bilo mogoče, je dovolj ugotoviti, da Komisija v pritožbi v bistvu navaja, da Splošno sodišče v tretji izpodbijani sodbi ni pravilno opredelilo predmeta in obsega spora

v zadevi, o kateri je odločalo, ker je napačno uporabilo sodbo z dne 18. julija 2017 v zadevi T-695/16 P, Komisija proti CN (neobjavljena, EU:T:2017:520), in sodno prakso glede določitve predmeta in obsega spora po predložitvi zadeve v ponovno odločanje.

70 Zato je treba ugotoviti, da je prvi pritožbeni razlog Komisije v zadevi C-118/21 P dopusten.

– *Utemeljenost prvega pritožbenega razloga*

- 71 Na prvem mestu je treba zavrniti očitek Komisije, da je Splošno sodišče v točki 42 tretje izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo. Komisija namreč to točko napačno razlaga, ker meni, da je Splošno sodišče – po vrnitvi zadeve temu sodišču v ponovno odločanje – na podlagi pritožbenih razlogov, ki jih je Komisija navedla v pritožbi v zadevi T-695/16 P, določilo predmet spora in njegov obseg. V prvem stavku točke 42 tretje izpodbijane sodbe Splošno sodišče namreč opozarja, da je bila s sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), sodba z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), razveljavljena, potem ko je bilo delno ugodeno dvema pritožbenima razlogoma Komisije. V teh okoliščinah in kot trdi RN, popolna razveljavitev sodbe Sodišča za uslužbenca pomeni, da mora sodišče, ki mu je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje, na prvi stopnji ponovno odločiti o celotni tožbi.
- 72 Splošno sodišče je torej v točki 43 tretje izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da se mora ponovno izreči o vseh razlogih za razglasitev ničnosti, ki jih je RN navedla pred Sodiščem za uslužbenca, glede na pravna stališča iz sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), ki so za Splošno sodišče v okviru postopka po vrnitvi v ponovno odločanje zavezujoča. Splošno sodišče se je pri tej ugotovitvi moralo opreti na sodno prakso, navedeno v točki 41 tretje izpodbijane sodbe, ki je Komisija ni prerekala, in na ugotovitev iz prvega stavka točke 42 te sodbe v zvezi s popolno razveljavitvijo sodbe z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163). Glede zadnjih dveh stavkov iz točke 42 tretje izpodbijane sodbe je treba ugotoviti, da gre zgolj za navajanje pritožbenih razlogov, ki jih je Komisija navedla v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), in ki na to ugotovitev ne vplivajo.
- 73 Na drugem mestu je treba ugotoviti, da Splošno sodišče v točkah 45 in 46 tretje izpodbijane sodbe s tem, da je menilo, da v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), ni odločilo o delih drugega tožbenega razloga, ki ga je RN navedla v tožbi pred Sodiščem za uslužbenca, tudi ni napačno uporabilo prava.
- 74 Iz točk 35, od 55 do 60 in 76 sodbe z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), je razvidno, da Sodišče za uslužbenca drugega tožbenega razloga RN ni preučilo z vidika ugovora nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, temveč samo za namene razlage pogoja minimalnega trajanja zakonske zveze iz te določbe v okviru preučitve prvega tožbenega razloga. V tem okviru je Sodišče za uslužbenca želelo ugotoviti, ali je navedeno določbo v skladu z načeli prava Unije, kot sta načelo enakega obravnavanja in načelo prepovedi diskriminacije, mogoče razlagati tako, da bi morala Komisija upoštevati skupno trajanje obeh zakonskih zvez osebe RN z njenim umrlim zakoncem, saj je to sodišče menilo, da besedilo omenjene določbe take razlage ne izključuje.

- 75 Poleg tega je treba navesti, da je Splošno sodišče v točki 57 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), pri odločanju o pritožbi menilo, da je Sodišče za uslužbence pri razlagi zadevne določbe v točkah 57 in 76 sodbe z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), napačno uporabilo pravo, ker – v bistvu – jasno besedilo te določbe taki razlagi nasprotuje. Splošno sodišče je zato to sodbo v celoti razveljavilo.
- 76 Iz tega sledi, da čeprav je Splošno sodišče s sodbo z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), razveljavilo sodbo z dne 20. julija 2016, RN/Komisija (F-104/15, EU:F:2016:163), je to storilo zato, ker se ni strinjalo z razlago člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki jo je Sodišče za uslužbence podalo v zvezi s prvim tožbenim razlogom RN in načelom enakega obravnavanja, in to ne glede na očitke RN, ki se nanašajo na ugovor nezakonnosti te določbe.
- 77 Splošno sodišče s tem ni moglo niti posredno zavzeti stališča do očitkov, ki se nanašajo na ta ugovor, ker v nasprotju s tem, kar trdi Komisija, niti zavrnitev razlage člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki jo je podalo Sodišče za uslužbence, niti vsebina, ki jo je Splošno sodišče pripisalo členoma 18 in 20 te priloge, ne pomenita, da zadnjenavedenega člena ni mogoče razglasiti za ničnega glede na trditve, ki jih je RN navedla v okviru drugega tožbenega razloga iz njene prve tožbe. Če bi bil namreč ta tožbeni razlog sprejet, bi RN, tudi če v okviru razlage člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ne more zahtevati kumuliranja obdobj trajanja svojih dveh zakonskih zvez, dosegla razglasitev nezakonnosti te določbe, tako da bi morala Komisija v zvezi z njo sprejeti nov sklep, pri čemer bi morala upoštevati sodbo, s katero se je spor končal.
- 78 V teh okoliščinah Komisija napačno trdi, v bistvu, da se je Splošno sodišče v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), o ugovoru nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom posredno, vendar nujno izreklo negativno.
- 79 Poleg tega Splošno sodišče – v nasprotju s trditvami Komisije – v točkah od 58 do 64 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), ni preučilo niti zavrnilo očitkov, ki jih je RN navedla v utemeljitev ugovora nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, tako da Komisija ne more trditi, da je Splošno sodišče v točki 46 tretje izpodbijane sodbe napačno presodilo, da v tej prvonavedeni sodbi ni odločilo o drugem tožbenem razlogu.
- 80 V zvezi s tem je treba namreč ugotoviti, da je Splošno sodišče v točkah od 58 do 64 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), zgolj odgovorilo na trditve, ki jih je RN navedla v odgovor na pritožbo Komisije. Na eni strani je treba ugotoviti, da se obe trditvi osebe RN, obravnavani v točkah od 59 do 61 te sodbe, nanašata izključno na razlago člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki jo je podalo Splošno sodišče, in torej nimata nobene zveze z ugovorom nezakonnosti te določbe.
- 81 Na drugi strani, kar zadeva trditev osebe RN, obravnavano v točkah od 62 do 64 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), je sicer res, da se ta trditev v zvezi s kršitvijo načela sorazmernosti nanaša na drugi tožbeni razlog iz prve tožbe, ki se nanaša na ugovor nezakonnosti. Vendar pa je Splošno sodišče v točki 63 te sodbe pojasnilo, da je Sodišče za uslužbence vprašanje kršitve načela sorazmernosti preučilo na podlagi premise, da se besedilo člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom lahko razlaga tako, da je treba upoštevati kumulirano trajanje obeh zakonskih zvez RN. Ker pa je menilo, da se Sodišče za uslužbence ne more opreti na tako premiso, je Splošno sodišče v isti točki 63 te sodbe ugotovilo, da se ni treba

opredeliti do trditve RN, ki se nanaša na domnevno kršitev načela sorazmernosti. Zato Splošno sodišče nikakor ni zavrnilo drugega tožbenega razloga iz prve tožbe osebe RN, ampak se je zgolj odločilo, da ne bo preučilo tega tožbenega razloga in, natančneje, trditve v zvezi s kršitvijo načela sorazmernosti, ker tak preizkus ne spada v fazo pritožbe.

- 82 Iz tega sledi, da je Splošno sodišče v točki 45 tretje izpodbijane sodbe opravilo pravilno analizo točke 63 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), tako da mu v zvezi s tem ni mogoče očitati napačne uporabe prava.
- 83 Na tretjem mestu, Komisija napačno trdi, da bi se Splošno sodišče v tretji izpodbijani sodbi zaradi ugotovitve iz prvega stavka točke 68 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), lahko izreklo samo o tretjem tožbenem razlogu iz tožbe, vložene pri Sodišču za uslužbenke, ne bi pa se smelo izreči o drugih tožbenih razlogih.
- 84 Treba je namreč poudariti, da je Splošno sodišče v točki 68 te sodbe le ugotovilo, da ne more samo dokončno odločiti o zadevi, ker Sodišče za uslužbenke ni preučilo tretjega tožbenega razloga, ki ga je navedla RN. Ugotoviti pa je treba, da se ta ugotovitev nanaša le na vprašanje, ali stanje postopka omogoča, da Splošno sodišče samo odloči v zadevi, ne pa tudi na ločeno vprašanje o določitvi predmeta in obsega spora po vrnitvi v ponovno odločanje. V zvezi s tem je le sodišče, ki mu je bila zadeva vrnjena v ponovno odločanje, in ne pritožbeno sodišče, tisto, ki mora določiti ta predmet in ta obseg na podlagi sodbe, ki jo je izdalo pritožbeno sodišče. Zato nobena ugotovitev o tem, ali stanje postopka dovoljuje odločitev o zadevi, sama po sebi ne more biti odločilna za preučitev predmeta in obsega zadeve po vrnitvi zadeve v ponovno odločanje, ki jo mora opraviti sodišče, ki mu je bila zadeva vrnjena.
- 85 V obravnavanem primeru je iz točke 73 te sodbe razvidno, da je Splošno sodišče v točki 46 tretje izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), ni odločilo o delih drugega tožbenega razloga, ki se nanašajo na kršitev načel enakega obravnavanja, prepovedi diskriminacije na podlagi starosti in sorazmernosti.
- 86 Na četrtem mestu, očitka Komisije, ki se nanaša na protislovje med točko 112 tretje izpodbijane sodbe in točko 59 sodbe z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), ni mogoče sprejeti v delu, v katerem temelji na premisi, zavrjnjeni v točki 78 te sodbe, da je Splošno sodišče v sodbi z dne 18. julija 2017, Komisija/RN (T-695/16 P, neobjavljena, EU:T:2017:520), posredno, vendar nujno zavrnilo tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo načela enakega obravnavanja.
- 87 Na podlagi zgoraj navedenega je treba prvi pritožbeni razlog, ki ga je Komisija navedla v utemeljitev svoje pritožbe v zadevi C-118/21 P, zavriniti kot neutemeljen.

Tretji del prvega pritožbenega razloga in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-116/21 P, tretji del prvega pritožbenega razloga in prva dva dela drugega pritožbenega razloga v zadevi

C-117/21 P, tretji del drugega pritožbenega razloga in prva dva dela tretjega pritožbenega razloga v zadevi C-118/21 P ter prvi pritožbeni razlog v zadevah C-138/21 P in C-139/21 P

Trditve strank

- 88 Komisija in, primarno, Svet s temi pritožbenimi razlogi in s temi deli pritožbenih razlogov trdita, da je Splošno sodišče v izpodbijanih sodbah napačno uporabilo pravo pri razlagi načela enakega obravnavanja in načela prepovedi diskriminacije, ker je napačno ugotovilo, da sta položaja, na katera se nanašajo določbe členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, primerljiva in da gre zato za različno obravnavanje zaradi uporabe različnih ureditev za ta primerljiva položaja.
- 89 Na splošno ti instituciji ob podpori Parlamenta menita, da je Splošno sodišče v točkah 59 in 60 prve izpodbijane sodbe, v točkah 58 in 59 druge izpodbijane sodbe ter – kot trdi Komisija – v točkah 80 in 81 tretje izpodbijane sodbe s tem, da je štelo, da je čas sklenitve zakonske zveze edini element, ki je odločilen za uporabo člena 18 ali člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, in da sta zato položaja iz teh določb primerljiva, napačno uporabilo pravo. Če pa bi Splošno sodišče upoštevalo vse elemente, ki opredeljujejo te položaje, naj bi moralo ugotoviti, da obstaja bistvena in objektivna razlika med zaposlenimi uradniki in uradniki, ki jim je delovno razmerje v institucijah Unije prenehalo, ki izhaja iz pravnega položaja teh uradnikov, zlasti glede poklicnih pravic in obveznosti, ki jih imajo prvi, za razliko od drugih, na podlagi določb Kadrovskih predpisov ves čas svoje zaposlitve.
- 90 Tako Komisija kot Svet posebej izpostavljata dejstvo, da mora zaposleni uradnik za razliko od nekdanjih uradnikov, ki jim ni več treba opravljati dela, plačevati prispevke v pokojninski sistem, da prejema osnovno plačo, ki je višja od starostne pokojnine, ki mu bo dodeljena, ko se bo upokojil, da mora stalno prebivati v kraju zaposlitve ter da ima pravico do izselitvenega dodatka, nadomestila za prebivanje v tujini in potnih stroškov. Komisija dodaja, da nekdanji uradniki niso več vključeni v skupni sistem zdravstvenega zavarovanja za poškodbe pri delu. Ta institucija poleg tega poudarja, da za razliko od člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom člen 18 te priloge določa, da se pogoj trajanja zakonske zveze ne upošteva, če je imel uradnik pred prenehanjem dela v zakonu otroka, kar dokazuje, da sta položaja, ki sta predmet teh dveh določb, popolnoma različna. Vsi ti argumenti naj bi kazali na to, da iz položaja nekdanjega uradnika, ki je sklenil zakonsko zvezo, ne izhaja enaka potreba, da se preživelemu zakoncu z dodelitvijo družinske pokojnine ponudi nadomestni dohodek, kot izhaja iz položaja uradnika, ki sklene zakonsko zvezo, medtem ko je zaposlen.
- 91 Komisija poleg tega meni, da se položaj zaposlenih uradnikov in uradnikov, ki niso več zaposleni v institucijah Unije, razlikuje z osebnega vidika. Po eni strani naj bi bili uradniki, ki zakonsko zvezo sklenejo pred prenehanjem zaposlitve, mlajši od uradnikov, za katere se uporablja člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Po drugi strani naj bi bila oseba, ki sklene zakonsko zvezo z upokojenim uradnikom, že ekonomsko neodvisna, tako da naj bi imela smrt takega uradnika bolj omejen učinek kot smrt uradnika, ki je svoje gospodinjstvo vzdrževal na podlagi dohodkov iz aktivne zaposlitve. Komisija v zvezi s tem poudarja, da je Splošno sodišče v točki 51 prve izpodbijane sodbe, v točki 50 druge izpodbijane sodbe in v točki 72 tretje izpodbijane sodbe napačno razlagalo točko 69 sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119). V nasprotju s tem, kar naj bi trdilo Splošno sodišče, naj bi bila ekonomska zmožnost preživelega zakonca ravno tisti element, ki je lahko upošteven za zakonodajalca Unije, ko določa merila za dodelitev družinske pokojnine na podlagi člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ob upoštevanju okoliščin, v katerih je prišlo do sklenitve zakonske zveze.

- 92 Komisija in Svet dodajata, da je Splošno sodišče v točki 56 prve izpodbijane sodbe, v točki 55 druge izpodbijane sodbe in – kot trdi Komisija – v točki 77 tretje izpodbijane sodbe storilo napako, ker ni upoštevalo ugotovitev iz točke 33 sodbe z dne 17. junija 1993, Arauxo-Dumay/Komisija (T-65/92, EU:T:1993:47), v delu, v katerem je Splošno sodišče v tej sodbi poudarilo razliko med položajema, urejenima v členih 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, pri čemer naj bi bilo logiko iz te sodbe treba prenesti na obravnavani primer kljub temu, da je bilo dejansko stanje v zadevnih sporih različno.
- 93 Komisija poleg tega trdi, da Splošno sodišče v točki 58 prve izpodbijane sodbe, v točki 57 druge izpodbijane sodbe in v točki 79 tretje izpodbijane sodbe v svoji analizi napačno ni upoštevalo namena minimalnega trajanja zakonske zveze, določenega v členih 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki je, kot to izhaja iz točke 89 sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119), da se preprečijo dedne pogodbe in torej sklepanje zakonskih zvez z edinim ciljem pridobitve družinske pokojnine, ne da bi taka zakonska zveza ustrezala kakršni koli resničnosti in stabilnosti razmerij med zadevnima osebama. Splošno sodišče naj tako ne bi upoštevalo merila, v skladu s katerim je treba pri presoji primerljivosti položajev upoštevati vse njihove značilnosti in vsa pravna pravila, ki urejajo elemente vsakega od položajev, ki jih je treba primerjati. Zlasti naj bi Splošno sodišče s tem, da je v teh istih točkah treh izpodbijanih sodb menilo, da zakonska zveza, ki je bila sklenjena po prenehanju zaposlitve, ne spreminja bistveno položaja preživelega zakonca glede njegovih premoženjskih pravic v primerjavi s položajem iz člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom – poleg popolnega neobstoja obrazložitve te ugotovitve – prezrlo tveganje, da bo taka zakonska zveza zgolj izgovor za sklenitev dedne pogodbe.
- 94 VW, BT, ob podpori AIACE Internationale, in RN tem trditvam nasprotujejo.

Presoja Sodišča

- 95 Uvodoma je treba spomniti na ustaljeno sodno prakso Sodišča, iz katere izhaja, da je enakost pred zakonom, določena v členu 20 Listine, splošno načelo prava Unije, ki zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je taka obravnava objektivno utemeljena (sodba z dne 2. septembra 2021, État belge (Pravica do prebivanja v primeru nasilja v družini), C-930/19, EU:C:2021:657, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 96 Zahtevo, da morajo biti položaji primerljivi, je treba v okviru ugotavljanja obstoja kršitve načela enakega obravnavanja presojati glede na vse značilnosti teh položajev ter zlasti z vidika predmeta in namena akta, ki vzpostavlja zadevno razlikovanje, pri čemer je treba upoštevati načela in cilje področja, na katero ta akt spada. Če položaja nista primerljiva, z različnim obravnavanjem zadevnih položajev ni kršena enakost pred zakonom, določena v členu 20 Listine (sodba z dne 2. septembra 2021, État belge (Pravica do prebivanja v primeru nasilja v družini), C-930/19, EU:C:2021:657, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 97 Ob upoštevanju te sodne prakse je treba preučiti trditve Komisije in Sveta, ki ju podpira Parlament, in sicer da je Splošno sodišče v izpodbijanih sodbah napačno ugotovilo, da sta položaja, na katera se nanašajo določbe členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, primerljiva in da gre za različno obravnavanje teh primerljivih položajev glede na čas sklenitve zakonske zveze.

- 98 V zvezi s tem je treba poudariti, da je Splošno sodišče v točkah 51, 52 in 55 prve izpodbijane sodbe, v točkah 50, 51 in 54 druge izpodbijane sodbe ter v točkah 72, 73 in 76 tretje izpodbijane sodbe ugotovilo, da je namen členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ob upoštevanju pogoja minimalnega trajanja zakonske zveze, dodelitev družinske pokojnine preživelemu zakoncu zgolj na podlagi pravne narave vezi tega zakonca z umrlim zakoncem. Splošno sodišče je navedlo tudi, da je cilj teh določb, da se preživelemu zakoncu prizna nadomestni dohodek, namenjen delni nadomestitvi izgube dohodkov umrlega zakonca, ki je nekdanji uradnik, ki ni več zaposlen in torej ne plačuje prispevkov v pokojninski sistem Unije.
- 99 Zato je Splošno sodišče v bistvu menilo, da imata ti določbi Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v bistvenem enak predmet in cilj glede na sodno prakso, navedeno v točki 96 te sodbe, na katero se je Splošno sodišče samo sklicevalo v točki 44 prve in druge izpodbijane sodbe ter v točki 66 tretje izpodbijane sodbe. Po mnenju Splošnega sodišča je glavni element, ki opredeljuje zadevne družinske pokojnine, pravna narava vezi med preživelim zakoncem kot osebo, ki ji je z navedenimi določbami podeljena pravica, in nekdanjim uradnikom. Po mnenju Splošnega sodišča je edina razlika pri uporabi členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom pogoj minimalnega trajanja zakonske zveze, pri čemer je ta pogoj dodatno pogojen še z datumom sklenitve zakonske zveze glede na status uradnika na ta datum, kot je nedvoumno razvidno iz točke 53 prve izpodbijane sodbe, točke 52 druge izpodbijane sodbe in točke 74 tretje izpodbijane sodbe.
- 100 V teh okoliščinah je lahko Splošno sodišče, ne da bi napačno uporabilo pravo, ugotovilo, prvič, v točki 59 prve izpodbijane sodbe, v točki 58 druge izpodbijane sodbe in v točki 80 tretje izpodbijane sodbe, da sta položaja, na katera se nanašajo določbe členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, primerljiva in, drugič, v točkah 53 in 60 prve izpodbijane sodbe, v točkah 52 in 59 druge izpodbijane sodbe ter v točkah 74 in 81 tretje izpodbijane sodbe, da se položaja, za katera se uporabljajo te določbe, razlikujeta samo, kar zadeva čas sklenitve zakonske zveze glede na status uradnika.
- 101 Vendar Komisija in Svet ob podpori Parlamenta trdita, na prvem mestu, da se položaja iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom bistveno in objektivno razlikujeta glede tega, da je bil uradnik v okviru prve določbe na dan sklenitve zakonske zveze še zaposlen v instituciji Unije, v okviru druge določbe pa v instituciji Unije ni bil več zaposlen. Splošno sodišče naj tako pri presoji primerljivosti položajev ne bi dovolj upoštevalo tega značilnega elementa.
- 102 Vendar kot je Splošno sodišče pravilno navedlo v točki 54 prve izpodbijane sodbe, v točki 53 druge izpodbijane sodbe in v točki 75 tretje izpodbijane sodbe, se pravna narava vezi med preživelim zakoncem in umrlim uradnikom ne razlikuje glede na to, ali so uradniki na dan sklenitve zakonske zveze opravljali poklicno dejavnost, ali glede na znesek prispevkov v pokojninski sistem Unije, ki so bili plačani ali so še dolgovani. Prav tako, kot je Splošno sodišče ugotovilo v točki 58 prve izpodbijane sodbe, v točki 57 druge izpodbijane sodbe in v točki 79 tretje izpodbijane sodbe, okoliščina, da se je pokojni uradnik poročil pred prenehanjem delovnega razmerja ali po njem, ne more bistveno spremeniti položaja preživelega zakonca glede njegovih premoženjskih pravic, med katerimi je kot nadomestni dohodek tudi pravica do družinske pokojnine.
- 103 Poudariti je namreč treba, da je čas sklenitve zakonske zveze odvisen le od volje bodočih zakoncev. Ta odločitev izhaja iz proste izbire uradnika na podlagi več premislekov, ki niso niti nujno niti izključno povezani z upoštevanjem okoliščin, povezanih z opravljanjem ali neopravljanjem poklicne dejavnosti. V nasprotju s trditvami Komisije in Sveta dejstvo, da je bil uradnik na nek

datum zaposlen ali ne, zato ne more odločilno vplivati na presojo primerljivosti zadevnih položajev z vidika meril, navedenih v točki 96 te sodbe, ter zlasti ne na presojo predmeta in cilja členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, kot sta navedena v točki 98 te sodbe. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da razlogovanje Splošnega sodišča, navedeno v prejšnji točki te sodbe, v bistvu temelji na tem predmetu, tem cilju in tem glavnem elementu.

- 104 Res je, kot izhaja iz točke 99 te sodbe, da status uradnika na dan sklenitve zakonske zveze vpliva na pogoj minimalnega trajanja te zakonske zveze. Medtem ko je zahtevano trajanje le eno leto, če uradnik sklene zakonsko zvezo, medtem ko je še vedno zaposlen, pa se to obdobje podaljša na pet let, če uradnik zakonsko zvezo sklene po prenehanju zaposlitve v institucijah Unije.
- 105 Vendar kot pravilno navaja VW in kot izhaja iz točk 102 in 103 te sodbe, niti status uradnika niti čas sklenitve zakonske zveze nista elementa, ki bi bila upoštevana v fazi presoje primerljivosti položajev, ker nimata neposredne zveze s predmetom, ciljem in glavnim elementom pravice do družinske pokojnine iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 106 Zato je treba na podlagi analogije ugotoviti, kot je Sodišče v zvezi z družinsko pokojnino iz člena 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom navedlo v točki 70 sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119), da je dodelitev družinske pokojnine zaradi svoje narave odvisna „le“ od pravne narave vezi, ki zadevno osebo povezujejo z umrlim uradnikom, in to kljub temu, da je Sodišče v točki 89 te sodbe priznalo, da je tudi minimalno trajanje zakonske zveze pogoj za to, da preživeli zakonec pridobi pravico do družinske pokojnine.
- 107 Sistem družinskih pokojnin javnih uslužbencev Unije namreč temelji na pravni naravi vezi med zakoncema, saj je ta pogoj za dodelitev skupen vsem družinskim pokojninam iz členov od 17 do 20 in člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Pogoj minimalnega trajanja zakonske zveze pa je postranski glede na pogoj v zvezi s pravno naravo vezi med zakoncema, saj se nanaša le na določitev obdobja, v katerem mora trajati pravna zveza, da bi se lahko dodelila družinska pokojnina. Ta postranski pogoj se poleg tega ne zahteva pri nekaterih družinskih pokojninah, kot so te iz členov 19 in 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 108 Splošno sodišče je torej v točkah 52 in 54 prve izpodbijane sodbe, v točkah 51 in 53 druge izpodbijane sodbe ter v točkah 73 in 75 tretje izpodbijane sodbe v obrazložitvi pravilno vztrajalo pri pomenu pravne vezi med zakoncema kot glavnega elementa, ki je značilen za sistem družinskih pokojnin Unije, in ugotovilo, da status uradnika na to vez ne vpliva.
- 109 Komisija in Svet trdita, na drugem mestu, da iz položaja nekdanjega uradnika, ki sklene zakonsko zvezo po prenehanju zaposlitve, ne izhaja enaka potreba, da se preživelemu zakoncu ponudi nadomestni dohodek, kot izhaja iz položaja uradnika, ki sklene zakonsko zvezo, medtem ko je še zaposlen. V zvezi s tem zadostuje opozoriti, kot je Splošno sodišče pravilno navedlo v točki 58 prve izpodbijane sodbe, v točki 57 druge izpodbijane sodbe in v točki 79 tretje izpodbijane sodbe, pri čemer se je sklicevalo na točko 69 sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119), da za pravico do družinske pokojnine iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ne veljajo pogoji glede sredstev ali premoženja, iz katerih bi bilo razvidno, da se preživeli zakonec ne more preživljati in da je bil torej v preteklosti finančno odvisen od pokojnika.

- 110 Komisija na tretjem mestu trdi, da Splošno sodišče ni upoštevalo cilja minimalnega trajanja zakonske zveze, določenega v členih 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ki naj bi bil, kot naj bi izhajalo iz točke 89 sodbe z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119), preprečevanje goljufij in zlorab s sklepanjem dednih pogodb. V zvezi s tem zadostuje poudariti, da ta vidik ni upošteven v fazi presoje primerljivosti položajev. Ta trditev se namreč nanaša na utemeljitev bolj ali manj dolgega trajanja zakonske zveze, ki se zahteva, tako da se lahko uveljavlja šele v fazi presoje sorazmernosti različnega obravnavanja, če se ugotovi, da gre za tako obravnavanje.
- 111 Poleg tega je treba v zvezi s trditvijo Komisije, da neprimerljivost položajev potrjuje tudi dejstvo, da se za razliko od tega, kar je določeno v členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, pogoj minimalnega trajanja zakonske zveze na podlagi člena 18 te priloge ne upošteva, kadar preživeli zakonec skrbi ali je skrbel za otroke nekdanjega uslužbenca, ugotoviti, da ta element ne vpliva na presojo primerljivosti položajev iz teh dveh členov. Pogoj, ki se nanaša na skrb za otroke, ki je določen le v členu 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, je namreč po analogiji s tem, kar je bilo navedeno v točkah 104 in 106 te sodbe, enako postranski kot pogoj v zvezi z minimalnim trajanjem zakonske zveze, ki prvonavedeni pogoj nadomešča. Tako ni neposredno povezan s predmetom, ciljem in glavnim elementom, ki so značilni za pravice do družinske pokojnine iz členov 18 in 20 te priloge.
- 112 Iz zgoraj navedenega izhaja, da v nasprotju s tem, kar trdita Komisija in Svet, ob podpori Parlamenta, Splošno sodišče pri ugotovitvah, ki jih je navedlo v točkah 59 in 60 prve izpodbijane sodbe, v točkah 58 in 59 druge izpodbijane sodbe ter v točkah 80 in 81 tretje izpodbijane sodbe, ni napačno uporabilo prava.
- 113 V teh okoliščinah je treba kot brezpredmetno opredeliti trditev Komisije in Sveta, da je Splošno sodišče v točki 56 prve izpodbijane sodbe, v točki 55 druge izpodbijane sodbe in – kot trdi Komisija – v točki 77 tretje izpodbijane sodbe storilo napako, ker ni upoštevalo ugotovitev iz točke 33 sodbe z dne 17. junija 1993, Arauxo-Dumay/Komisija (T-65/92, EU:T:1993:47). Tudi če bi bila ta trditev utemeljena, je treba namreč ugotoviti, da ugotovitve Splošnega sodišča v zvezi s primerljivostjo položajev zadostno temeljijo na obrazložitvi, navedeni v točkah od 51 do 55 in 58 prve izpodbijane sodbe, v točkah od 50 do 54 in 57 druge izpodbijane sodbe ter v točkah od 72 do 76 in 79 tretje izpodbijane sodbe, neodvisno od preudarkov, navedenih v točkah 56, 57 in 77 teh sodb.
- 114 Iz tega sledi, da je treba tretji del prvega pritožbenega razloga in drugi pritožbeni razlog v zadevi C-116/21 P, tretji del prvega pritožbenega razloga in prva dva dela drugega pritožbenega razloga v zadevi C-117/21 P, tretji del drugega pritožbenega razloga in prva dva dela tretjega pritožbenega razloga v zadevi C-118/21 P ter prvi pritožbeni razlog v zadevah C-138/21 P in C-139/21 P zavriniti kot neutemeljene.

Prva dva dela prvega pritožbenega razloga v zadevah C-116/21 P in C-117/21 P, prva dva dela drugega pritožbenega razloga v zadevi C-118/21 P ter drugi pritožbeni razlog v zadevah C-138/21 P in C-139/21 P

Trditve strank

- 115 Komisija in, podredno, Svet s temi pritožbenimi razlogi Splošnemu sodišču v bistvu očitata, da je v izpodbijanih sodbah napačno uporabilo pravo v zvezi z obsegom sodnega nadzora.

- 116 Ti instituciji ob podpori Parlamenta menita, da je Splošno sodišče v drugem stavku točke 48 prvih dveh izpodbijanih sodb in – kot trdi Komisija – v drugem stavku točke 70 tretje izpodbijane sodbe uporabilo sodno prakso Unije, ki se je razvila v okoliščinah, ki so bistveno drugačne od odločitev, ki se v okviru kadrovske politike sprejemajo v položajih, v katerih ima zakonodajalec na voljo več možnosti. Tako naj bi Splošno sodišče med drugim v točki 80 prve izpodbijane sodbe, v točki 84 druge izpodbijane sodbe in – kot trdi Komisija – v točki 105 tretje izpodbijane sodbe napačno ugotovilo, da je odločitev zakonodajalca Unije glede minimalnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom preprosto „nerazumna“. S tem naj bi opravilo nadzor, ki presega „očitno neprimernost ali neustreznost“ zadevnega ukrepa glede na cilj, ki ga želijo doseči pristojne institucije, to je v obravnavanem primeru preprečevanje zlorabe prava in goljufij ter ohranitev finančnih sredstev Unije. Splošno sodišče naj bi tako s svojo presojo nadomestilo presojo zakonodajalca Unije in naj bi torej prekoračilo meje nadzora zakonitosti.
- 117 Svet v zvezi s ciljem varstva finančnih sredstev Unije Splošnemu sodišču očita, da člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni preučilo z vidika tega cilja v širšem smislu v povezavi s ciljem boja proti goljufijam. Poleg tega, da bi moralo Splošno sodišče preučiti, ali je bila ta določba očitno neustrezna glede na te cilje, Svet trdi, da je Splošno sodišče v točki 83 prve izpodbijane sodbe in v točki 87 druge izpodbijane sodbe napačno ugotovilo, da finančno ravnovesje pokojninskega sistema Unije ne bi bilo ogroženo, tudi če ne bi bilo te določbe. Unija naj bi namreč morala oblikovati ureditev, s katero bi bilo mogoče preprečiti goljufije, ki izhajajo iz navideznih zakonskih zvez, ki jih sklenejo upokojeni uradniki Unije.
- 118 Komisija poleg tega trdi, da se je Splošno sodišče, čeprav naj bi trdilo, da je svojo presojo zakonitosti člena 20 Priloge VIII oprlo na člena 20 in 21 Listine, oddaljilo od sodne prakse Sodišča, v skladu s katero presoja zakonitosti akta Unije z vidika temeljnih pravic nikakor ne more temeljiti na trditvah, ki se opirajo na posledice tega akta v posameznem primeru. Splošno sodišče naj bi namreč poudarilo posebno neugoden položaj, v katerem bi se lahko znašle nekatere osebe, in naj bi poleg tega v točkah 77 in 78 prve izpodbijane sodbe, v točki 81 druge izpodbijane sodbe in v točkah od 101 do 103 tretje izpodbijane sodbe svojo ugotovitev, da je člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom nezakonit, oprlo na dejanske okoliščine obravnavanega primera.
- 119 VW meni, da Komisija in Svet s tem, da Splošnemu sodišču očitata, da je preverilo „nerazumnost“ izbire zakonodajalca Unije, napačno razlagata prvo izpodbijano sodbo. Splošno sodišče naj bi namreč v točkah od 69 do 74 te sodbe presojo „očitne nerazumnosti“ te odločitve opravilo v smislu „neustreznosti“. VW, ki meni, da je Splošno sodišče sledilo pravilni logiki preizkusa sorazmernosti, kot izhaja iz sodne prakse sodišč Unije, trdi, da je Splošno sodišče pravilno presodilo, da je cilj boja proti goljufijam sicer legitimen, vendar pa je ukrep, s katerim se na podlagi neizpodbojne domneve zahteva petkrat daljše minimalno obdobje trajanja zakonske zveze od tistega, ki se zahteva v členu 18 te priloge, očitno neprimeren in presega to, kar je potrebno za to, da se zagotovi, da ne prihaja do goljufij.
- 120 VW poleg tega v nasprotju s trditvami Komisije meni, da je Splošno sodišče v točki 61 prve izpodbijane sodbe navedlo, da različno obravnavanje ne pomeni slabšega položaja le zanjo, ampak bolj na splošno za vse preživele zakonce nekdanjega uradnika, ki so sklenili zakonsko zvezo po prenehanju njegove zaposlitve, in torej za vse preživele zakonce, ki spadajo na področje uporabe člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, s čimer je šlo dlje od premislekov, povezanih z njenim dejanskim in družinskim položajem.

- 121 BT ob podpori AIACE Internationale prav tako meni, da se je Splošno sodišče v točki 61 druge izpodbijane sodbe izrazilo na splošno, ne da bi se posebej sklicevalo na njen primer in ne da bi se oprlo na dejanske okoliščine obravnavane zadeve.
- 122 BT poleg tega trdi, da je Splošno sodišče – tako kot je Sodišče v sodbi z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119), ugotovilo, da pogoj najmanj enoletnega trajanja zakonske zveze iz členov 17 in 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni bil diskriminatoren ali očitno neustrezen glede na cilj dodelitve družinske pokojnine – moralo preučiti, ali je pogoj najmanj petletnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 te priloge diskriminatoren, očitno neustrezen in potreben za uresničitev ciljev, ki jih je določil zakonodajalec Unije. Splošno sodišče pa naj bi to preučitev podrobno izvedlo v drugi izpodbijani sodbi.
- 123 RN trdi, da trditev Komisije, da je Splošno sodišče kršilo obseg svoje sodne pristojnosti, ni dovolj jasna in zato ni dopustna, ker Komisija ni pojasnila, glede na kateri cilj, ki se želi doseči z družinsko pokojnino, bi bilo treba ugotavljati zakonitost člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. RN vsekakor meni, da je Splošno sodišče položaj preživelih zakoncev presoјalo glede na cilj, da se v korist teh zakoncev nadomesti izguba dohodka zaradi smrti nekdanjega uradnika.
- 124 RN poleg tega trdi, da Splošno sodišče v nasprotju s trditvami Komisije pri presoji veljavnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni le ugotavljalo uporabe te določbe v obravnavanem primeru, ampak je v točkah 83 in 103 tretje izpodbijane sodbe navedlo, da ta določba v posebno neugoden položaj postavlja celotno kategorijo oseb, in sicer preživele zakonce, ki so sklenili zakonsko zvezo z nekdanjim uradnikom.

Presoja Sodišča

- 125 Najprej je treba ugotoviti, da v nasprotju s tem, kar trdi RN, trditev Komisije, da je Splošno sodišče kršilo obseg sodnega nadzora, ki bi ga moralo opraviti, ni nejasna in zato ni nedopustna glede na sodno prakso, navedeno v točki 43 te sodbe. Ta institucija namreč s to trditvijo Splošnemu sodišču očita, da ni pravilno uporabilo merila, na podlagi katerega je treba presoјati zakonitost člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 126 Glede utemeljenosti je treba navesti, da je Splošno sodišče v točkah od 46 do 48 prve in druge izpodbijane sodbe ter v točkah od 68 do 70 tretje izpodbijane sodbe opozorilo na zahteve iz člena 52(1) Listine in na sodno prakso, ki se uporablja pri nadzoru sorazmernosti različnega obravnavanja. Nato je v točki 49 prve in druge izpodbijane sodbe ter v točki 71 tretje izpodbijane sodbe presodilo, da mora, če sta položaja iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom primerljiva, preveriti, ali stališče zakonodajalca, da je lahko vzpostavljeno razlikovanje primerno in nujno za uresničitev cilja v splošnem interesu, ki se želi doseči s pogojem minimalnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ni nerazumno. Ker je ugotovilo, da sta položaja primerljiva, je to analizo opravilo v točki 65 in naslednjih prve izpodbijane sodbe, v točki 66 in naslednjih druge izpodbijane sodbe ter v točki 90 in naslednjih tretje izpodbijane sodbe.
- 127 Kot pa navajata Komisija in Svet, ki ju podpira Parlament, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je, če gre za pravila iz Kadrovskih predpisov, kot je to v obravnavani zadevi, in ob upoštevanju širokega polja proste presoje, ki ga ima zakonodajalec Unije v zvezi s tem, načelo enakega obravnavanja, kot je določeno v členu 20 Listine, kršeno le, če je zakonodajalec Unije uvedel samovoljno ali očitno

neustrezno razlikovanje glede na cilj, ki se želi doseči z zadevno ureditvijo (glej v tem smislu sodbo z dne 25. marca 2021, Alvarez y Bejarano in drugi/Komisija, C-517/19 P in C-518/19 P, EU:C:2021:240, točka 53 in navedena sodna praksa).

- 128 Ugotoviti je treba, da se ta sodna praksa uporablja v okviru preizkusa zahteve po sorazmernosti, določene v členu 52(1) Listine.
- 129 V obravnavanem primeru je Splošno sodišče v točki 49 prve in druge izpodbijane sodbe ter v točki 71 tretje izpodbijane sodbe menilo, da mora preveriti, ali stališče zakonodajalca, da je vzpostavljeno razlikovanje lahko primerno in nujno za uresničitev cilja v splošnem interesu, ki se želi doseči s pogojem minimalnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ni nerazumno. Omejiti pa bi se moralo le na preverjanje, ali razlikovanje iz te določbe v povezavi s členom 18 te priloge ni samovoljno ali očitno neustrezno glede na cilj v splošnem interesu, ki se želi doseči. Ker je ravnalo tako, je kršilo obseg svojega sodnega nadzora s tem, da je nepravilno preizkusilo zahtevo po sorazmernosti, pri čemer je napačno uporabilo pravo. Brez te napake bi se namreč Splošno sodišče morda odločilo za drugačno razlogovanje in bi morda prišlo do drugačnih ugotovitev od teh, ki so navedene v točkah 80, 85 in 87 prve izpodbijane sodbe, v točkah 84, 90 in 92 druge izpodbijane sodbe ter točkah 105, 110 in 112 tretje izpodbijane sodbe.
- 130 Ta kršitev sodnega nadzora se odraža tudi v točki 69 prve izpodbijane sodbe, točki 71 druge izpodbijane sodbe in v točki 94 tretje izpodbijane sodbe. Splošno sodišče si je namreč v teh točkah zadalo nalogo, da preveri, ali je pogoj najmanj petletnega trajanja zakonske zveze iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, obravnavan ločeno in neodvisno od pogoja enega leta iz člena 18 te priloge, v okviru člena 52(1) Listine sorazmeren v smislu, da ne presega očitno tega, kar je potrebno za uresničitev cilja, ki ga želi doseči zakonodajalec Unije. Kot pa izhaja iz točke 128 te sodbe, bi se moralo Splošno sodišče tudi v okviru te določbe Listine omejiti le na preučitev vprašanja, ali je treba razlikovanje, ki je bilo ugotovljeno v obravnavani zadevi – to je dejstvo, da je pogoj minimalnega trajanja zakonske zveze v položajih, za katere velja člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, petkrat višji od pogoja, ki je določen za položaje iz člena 18 te priloge, čeprav so vsi ti položaji primerljivi – šteti za samovoljno ali očitno neustrezno glede na cilj, ki je skupen tema določbama in ga želi doseči zakonodajalec Unije.
- 131 V teh okoliščinah in ne da bi bilo treba preučiti druge trditve Komisije in Sveta, je treba ugoditi prvima dvema deloma prvega pritožbenega razloga v zadevah C-116/21 P in C-117/21 P, prvima dvema deloma drugega pritožbenega razloga v zadevi C-118/21 P ter drugemu pritožbenemu razlogu v zadevah C-138/21 P in C-139/21 P.
- 132 Zato je treba, ne da bi bilo treba preučiti tretji pritožbeni razlog v zadevi C-116/21 P, tretji del drugega pritožbenega razloga in tretji pritožbeni razlog v zadevi C-117/21 P, tretji del tretjega pritožbenega razloga in četrti pritožbeni razlog v zadevi C-118/21 P, tretji in četrti pritožbeni razlog v zadevi C-138/21 P ter tretji pritožbeni razlog v zadevi C-139/21 P, pritožbam ugoditi in vse tri izpodbijane sodbe razveljaviti.

Tožba pred Splošnim sodiščem

- 133 V skladu s členom 61, prvi odstavek, drugi stavek, Statuta Sodišča Evropske unije lahko Sodišče v primeru razveljavitve odločitve Splošnega sodišča samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje.

- 134 V obravnavanem primeru je treba zlasti ob upoštevanju okoliščine, da ničnostne tožbe v zadevah T-243/18, T-315/19 in T-442/17 RENV temeljijo na tožbenih razlogih, ki so bili predmet kontradiktorne razprave pred Splošnim sodiščem in katerih preučitev ne zahteva izvedbe nobenega dodatnega ukrepa procesnega vodstva ali pripravljalnega ukrepa, ugotoviti, da stanje postopka dovoljuje odločanje o teh tožbah in da je treba o njih dokončno odločiti.
- 135 Da bi Sodišče v ta namen razpolagalo s popolnim spisom, je sodno tajništvo Sodišča na prošnjo sodnika poročevalca 21. januarja 2022 od sodnega tajništva Splošnega sodišča zahtevalo posredovanje zvočnega posnetka obravnav v zadevah T-243/18 in T-315/19. Sodno tajništvo Splošnega sodišča je tej zahtevi ugodilo 25. januarja 2022.

Tožba v zadevi T-243/18

- 136 VW je v utemeljitev tožbe pred Splošnim sodiščem v zadevi T-243/18 v bistvu navedla dva tožbena razloga, ki sta se primarno nanašala na ugovor nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in podredno na napačno razlago člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Podredno se je sklicevala tudi na nezakonitost te določbe zaradi kršitve načela enakega obravnavanja, določenega v členu 20 Listine.

Prvi tožbeni razlog: ugovor nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom

- 137 VW s prvim tožbenim razlogom v zadevi T-243/18 trdi, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom krši načeli enakega obravnavanja in sorazmernosti, določeni v členu 20 oziroma členu 52 Listine, ker ji s tem, da določa pogoj najmanj petletnega trajanja zakonske zveze, medtem ko člen 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določa le enoletno trajanje, neupravičeno odvzema pravico do družinske pokojnine.
- 138 Komisija ob podpori Parlamenta in Sveta ta argument prereka.
- 139 Najprej je treba spomniti, da člen 52(1) Listine določa, da mora biti kakršno koli omejevanje uresničevanja pravic in svoboščin, ki jih priznava Listina, predpisano z zakonom ter spoštovati bistveno vsebino teh pravic in svoboščin. Ob upoštevanju načela sorazmernosti so omejitve dovoljene samo, če so potrebne in če dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa, ki jih priznava Unija, ali če so potrebne zaradi zaščite pravic in svoboščin drugih.
- 140 Poleg tega je treba navesti, da je načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 20 Listine, splošno načelo prava Unije, katerega poseben izraz je načelo prepovedi diskriminacije, ki je določeno v členu 21(1) Listine (sodba z dne 29. oktobra 2020, Veselības ministrija, C-243/19, EU:C:2020:872, točka 35 in navedena sodna praksa). Ti načeli sta navedeni tudi v členu 1d Kadrovskih predpisov.
- 141 Sodišče je že razsodilo, da je prepoved vsakršne diskriminacije na podlagi starosti, ki je določena v členu 21(1) Listine, zavezujoča kot splošno načelo prava Unije, saj ta prepoved sama po sebi zadostuje za to, da je posameznikom podeljena pravica, na katero se lahko sklicujejo v sporu s področja, ki ga ureja pravo Unije (sodba z dne 17. aprila 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, točka 76 in navedena sodna praksa). Enako mora veljati za splošno načelo enakega obravnavanja ali enakosti pred zakonom iz člena 20 Listine.

- 142 Kot je bilo že navedeno v točki 95 te sodbe, splošno načelo enakega obravnavanja od zakonodajalca Unije v skladu z zahtevami iz člena 52(1) Listine zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno. Različno obravnavanje je utemeljeno, če temelji na objektivnem in razumnem merilu, torej če je povezano z zakonito dopustnim ciljem, ki se želi doseči z zadevno ureditvijo, in če je ta različnost sorazmerna s ciljem, ki se z zadevnim obravnavanjem želi doseči (sodba z dne 22. maja 2014, Glatzel, C-356/12, EU:C:2014:350, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 143 Kot je bilo navedeno v točki 96 te sodbe, je treba zahtevo, da morajo biti za to, da bi se lahko štelo, da gre za kršitev načela enakega obravnavanja, položaji primerljivi, presojati glede na vse značilnosti teh položajev ter zlasti z vidika predmeta in namena akta, s katerim se zadevno razlikovanje vzpostavlja, pri čemer je treba upoštevati načela in cilje področja, na katero ta akt spada. Če položaja nista primerljiva, z različnim obravnavanjem zadevnih položajev ni kršena enakost pred zakonom, določena v členu 20 Listine.
- 144 Poleg tega je treba opozoriti na sodno prakso Sodišča, navedeno v točki 127 te sodbe, v skladu s katero je, če gre za pravila iz Kadrovskih predpisov, kot je to v obravnavani zadevi, in ob upoštevanju širokega polja proste presoje, ki ga ima zakonodajalec Unije v zvezi s tem, načelo enakega obravnavanja kršeno le, če je zakonodajalec Unije uvedel samovoljno ali očitno neustrezno razlikovanje glede na cilj, ki se želi doseči z zadevno ureditvijo.
- 145 Ugovor nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, na katerega se sklicuje VW v zadevi T-243/18, je treba preučiti z vidika te sodne prakse in zahtev iz člena 52(1) Listine.
- 146 Na prvem mestu, glede primerljivosti položajev iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom je treba iz razlogov, navedenih v točkah od 98 do 113 te sodbe, ugotoviti, da sta ta položaja primerljiva.
- 147 Na drugem mestu je treba ugotoviti, da je zakonodajalec Unije s tem, da je v teh določbah Priloge VIII h Kadrovskim predpisom določil različno trajanje zakonske zveze, primerljiva položaja obravnaval različno.
- 148 Na tretjem mestu je treba preučiti, ali je to različno obravnavanje skladno s členom 20 Listine, ker izpolnjuje merila iz člena 52(1) Listine, na katera je bilo opozorjeno v točki 139 te sodbe.
- 149 Prvič, ni sporno, da je navedeno različno obravnavanje predpisano z zakonom v smislu člena 52(1) Listine, ker izhaja iz člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v povezavi s členom 18 te priloge. Ti določbi prava Unije natančno določata pogoje minimalnega trajanja zakonske zveze, ki opredeljujejo obseg omejevanja uresničevanja pravice do enakega obravnavanja (v zvezi z obsegom zahteve, da mora biti kakršno koli omejevanje uresničevanja temeljnih pravic predpisano z zakonom, glej sodbo z dne 26. aprila 2022, Poljska/Parlament in Svet, C-401/19, EU:C:2022:297, točka 64 in navedena sodna praksa).
- 150 Drugič, omejitev, ki je bila v sistem družinskih pokojnin vnesena z zadevnim različnim obravnavanjem, spoštuje bistveno vsebino načela enakega obravnavanja, kot se zahteva s členom 52(1) Listine. Ta omejitev namreč ne posega v to načelo kot tako, ker se nanaša le na ozko vprašanje minimalnega trajanja zakonske zveze, ki ga morajo preživeli zakonci umrlih

uradnikov ali nekdanjih uradnikov izpolniti, da bi lahko prejeli družinsko pokojnino, ne da bi bila tem zakoncem odvzeta možnost prejemanja take pokojnine v katerem koli od primerov, določenih v členih 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.

- 151 Tretjič, navedena omejitev ustreza cilju v splošnem interesu v smislu člena 52(1) Listine, in sicer cilju preprečevanja zlorab prava in goljufij, pri čemer je prepoved takih dejanj splošno načelo prava Unije, ki ga morajo posamezniki spoštovati (sodba z dne 6. februarja 2018, Altun in drugi, C-359/16, EU:C:2018:63, točka 49). Sodišče je namreč že presodilo, da je namen pogoja, da mora zakonska zveza trajati nekaj časa, preden je preživeli zakonec upravičen prejemati družinsko pokojnino, zagotoviti resničnost in trajnost odnosov med zadevnimi osebami (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 89). Gre za enotno merilo, ki se brez razlikovanja uporablja za vse preživele zakonce, za katere veljajo določbe členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, in katerega namen ni vzpostaviti domnevo, da je preživeli zakonec storil zlorabo ali goljufijo, temveč take zlorabe ali goljufije preprečevati.
- 152 Četrtoč, v zvezi s preizkusom sorazmernosti je treba v okviru nadzora zakonitosti določbe prava Unije z vidika načela enakega obravnavanja in ob upoštevanju širokega polja proste presoje, ki ga ima zakonodajalec Unije na področju pravil iz Kadrovskih predpisov, preveriti, kot je bilo opozorjeno v točkah 127 in 144 te sodbe, ali s tem, da mora preživeli zakonec, ki je sklenil zakonsko zvezo z uradnikom po prenehanju zaposlitve tega uradnika, izpolniti minimalno trajanje zakonske zveze petih let, medtem ko je tako minimalno trajanje na podlagi člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom le eno leto, če gre za zakonsko zvezo, ki je sklenjena z uradnikom, ki je še vedno zaposlen, člen 20 te priloge določa samovoljno ali očitno neustrezno razlikovanje glede na cilj v splošnem interesu, ki je naveden v prejšnji točki te sodbe.
- 153 Sodišče je že razsodilo, da pogoj najmanj enoletnega trajanja iz člena 17 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom ni niti samovoljen niti očitno neustrezen glede na ta cilj, pri čemer ta ugotovitev smiselno velja za pogoj enoletnega trajanja iz člena 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom (glej po analogiji sodbo z dne 19. decembra 2019, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, točka 90).
- 154 Kot je Komisija ob podpori Sveta in Parlamenta v bistvu navedla v svojih vlogah in na obravnavi pred Splošnim sodiščem, je treba ugotoviti, da to, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom zahteva krajše trajanje zakonske zveze od tega, ki je določeno v členu 18 te priloge, ni niti samovoljno niti očitno neustrezno. V primeru, na katerega se nanaša ta člen 20 in za katerega je značilno, da je zakonska zveza sklenjena po prenehanju zaposlitve uradnika, je namreč spodbuda za zlorabo ali goljufijo lahko večja zaradi večje predvidljivosti in večje bližine smrti uradnika, ker – kot v obravnavanem primeru – do tega prenehanja pride zaradi upokojitve v smislu člena 52 Kadrovskih predpisov.
- 155 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da zakonodajalec Unije s tem, da je v okviru svojega širokega polja proste presoje v členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom zaradi preprečevanja zlorab in goljufij določil najmanj petletno trajanje zakonske zveze, čeprav je to trajanje v položajih, na katere se nanaša člen 18 te priloge, le eno leto, ni vzpostavil samovoljnega ali očitno neustreznega razlikovanja.
- 156 Iz navedenega izhaja, da je različno obravnavanje, uvedeno s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, skladno s členom 20 Listine, tako da ni treba preučiti cilja varstva finančnih interesov Unije, ki ga je navedla Komisija na obravnavi pred Splošnim sodiščem.

157 Zato je treba prvi tožbeni razlog, ki se nanaša na ugovor nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, zavrniti.

Drugi pritožbeni razlog: napačna razlaga člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom in ugovor nezakonnosti te določbe

158 VW z drugim tožbenim razlogom v zadevi T-243/18 trdi, da je Komisija napačno uporabila pravo pri razlagi člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ker je po mnenju VW to določbo mogoče razlagati le tako, da se nanaša na zakonsko zvezo, sklenjeno po razvezi, med različnimi osebami. VW se podredno sklicuje na nezakonnost navedene določbe, ker naj bi se s to določbo kršili načeli enakega obravnavanja in sorazmernosti, določeni v členu 20 oziroma členu 52 Listine.

159 Komisija ob podpori Parlamenta in Sveta to argumentacijo izpodbija, pri čemer se sklicuje zlasti na jasno besedilo člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom. Ker se je Komisija v odgovoru na tožbo sklicevala na nedopustnost drugega tožbenega razloga, je v dupliki izjavila, da umika ta ugovor nedopustnosti v zvezi z glavnim delom tega tožbenega razloga, ohranja pa ga v zvezi s podrednim delom tega tožbenega razloga. V zvezi s tem je med drugim navedla, da je ugovor nezakonnosti člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom nedopusten, ker tožba, kar zadeva ta del drugega tožbenega razloga, ni dovolj jasna.

160 Na prvem mestu, glede napačne uporabe prava, ki naj bi jo storila Komisija pri razlagi člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, je treba poudariti, kot je Komisija poudarila v odgovoru na tožbo, da ta člen v skladu s svojim jasnim besedilom ureja samo pravico do družinske pokojnine razvezanih zakoncev uradnika ali nekdanjega uradnika. Ne da bi bilo treba razlagati izraz „ponovno poroči“ iz tretjega odstavka tega člena, ni sporno, da je bila VW ob smrti moža poročena z nekdanjim uradnikom in ni bila razvezana, tako da se zanjo glede pravice do družinske pokojnine ni uporabljal člen 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, ampak samo člen 20 te priloge. Kot je razvidno iz zavrnitve prvega tožbenega razloga, ta člen ni nezakonit in tako sam po sebi preživelim zakoncem, ki so v položaju, v kakršnem je VW, ne odvzema pravice do družinske pokojnine, pod pogojem, da so izpolnjeni pogoji iz tega člena 20.

161 Na drugem mestu, glede ugovora nezakonnosti člena 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom je treba opozoriti, da iz člena 21 Statuta Sodišča Evropske unije in člena 76 Poslovnika Splošnega sodišča izhaja, da mora biti v tožbi, vloženi na prvi stopnji, med drugim predmet spora naveden dovolj jasno in natančno, da se toženi stranki omogoči priprava obrambe, sodišču Unije pa izvajanje nadzora. Zlasti morajo biti tožbeni zahtevki nedvoumno oblikovani, da se prepreči, da bi sodišče Unije odločilo *ultra petita* ali da o kakem očitku ne bi odločilo (glej v tem smislu sklep z dne 3. decembra 2019, WB/Komisija, C-271/19 P, neobjavljen, EU:C:2019:1037, točka 15 in navedena sodna praksa).

162 Čeprav je v tožbi VW drugi tožbeni razlog formalno razdeljen na dva dela, je treba ugotoviti, da so elementi, navedeni v podporo drugemu delu tega tožbenega razloga, ki je naveden podredno glede na prvi del, preveč površni, da bi sodišču Unije omogočili presojo njegove morebitne utemeljenosti. Tako naslov kot vsebina tega dela vsebujeta splošne navedbe, na podlagi katerih tega dela ni mogoče natančno preučiti. V tej tožbi zlasti ni nikjer pojasnjeno, kako naj bi se s členom 27 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom kršili načeli enakega obravnavanja in sorazmernosti, določeni v členu 20 oziroma členu 52 Listine.

163 Iz tega sledi, da – kar zadeva drugi del drugega tožbenega razloga – se s tožbo, ki jo je vložila VW, kršijo zahteve iz člena 76(d) Poslovnika Splošnega sodišča in je ta tožba zato nedopustna.

164 Glede na zgoraj navedeno je treba drugi tožbeni razlog in zato tožbo VW v zadevi T-243/18 zavrnuti.

Tožba v zadevi T-315/19

165 BT, ki jo podpira AIACE Internationale, je v utemeljitev tožbe pred Splošnim sodiščem v zadevi T-315/19 navedla dva tožbena razloga. Prvi tožbeni razlog se nanaša na nezakonnost pogoja minimalnega trajanja zakonske zveze petih let, določenega v členu 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, drugi tožbeni razlog pa na kršitev člena 1d Kadrovskih predpisov.

166 Komisija ob podpori Parlamenta in Sveta te trditve prereka.

167 Najprej je treba navesti, da celotno razlogovanje BT v tožbi pred Splošnim sodiščem v bistvu temelji na trditvi, da se s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v povezavi s členom 18 te priloge kršita načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi starosti. BT, kljub formalni navedbi dveh tožbenih razlogov v tožbi, tako navaja le en tožbeni razlog, ki se nanaša na nezakonnost člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom glede na ti načeli.

168 Poleg tega je treba navesti, da je BT v repliki in nato na obravnavi pred Splošnim sodiščem pojasnila, da uveljavlja tudi kršitev dolžnosti skrbnega ravnanja, določeno v členu 1d(6) Kadrovskih predpisov. Res je, da je v tožbi omenjena le kršitev člena 1d, tako da bi bilo mogoče šteti, da se je BT pri tem sklicevala na odstavek 6 tega člena Kadrovskih predpisov. Vendar iz trditve, ki jih je BT navedla v tožbi pred Splošnim sodiščem, ni razvidno, da je nameravala zatrjevati kakršno koli kršitev dolžnosti skrbnega ravnanja, saj so bile njene trditve osredotočene le na kršitev načel enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi starosti. Poleg tega je treba v zvezi s tem poudariti, da Komisija v odgovoru na tožbo drugega tožbenega razloga ni razumela tako, da bi se nanašal na kršitev dolžnosti skrbnega ravnanja.

169 Zato je treba na podlagi sodne prakse, navedene v točki 161 te sodbe, in ob upoštevanju dejstva, da se je Komisija na obravnavi pred Splošnim sodiščem sklicevala na nedopustnost tožbenega razloga, ki temelji na dolžnosti skrbnega ravnanja, šteti, da drugega tožbenega razloga, navedenega v točki 165 te sodbe, in tudi prvega tožbenega razloga ni mogoče razumeti tako, da bi zajemal kršitev dolžnosti skrbnega ravnanja iz člena 1d(6) Kadrovskih predpisov.

170 Ob upoštevanju teh uvodnih ugotovitev je treba preučiti edini tožbeni razlog, ki se nanaša na nezakonnost člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom glede na načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi starosti.

171 V zvezi s tem je treba, na prvem mestu, v zvezi z ugovorom nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v delu, v katerem ta ugovor temelji na kršitvi načela enakega obravnavanja, kot je določeno v členu 20 Listine in povzeto v členu 1d Kadrovskih predpisov, napotiti na točke od 139 do 156 te sodbe in iz istih razlogov ta prvi del edinega tožbenega razloga zavrnuti.

172 Na drugem mestu, v zvezi z ugovorom nezakonnosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom je treba v delu, v katerem se ta ugovor nanaša na kršitev načela prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, kot je določeno v členu 21(1) Listine in povzeto v členu 1d Kadrovskih predpisov, prvič, opozoriti, kot je bilo navedeno v točki 146 te sodbe, da so položaji iz členov 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom primerljivi.

- 173 Drugič, navesti je treba, da je zakonodajalec Unije s tem, da je v členih 18 in 20 določil različno minimalno trajanje zakonske zveze, vzpostavil različno obravnavanje, ki posredno temelji na starosti.
- 174 Po eni strani se namreč, kot je bilo ugotovljeno v točkah 99 in 154 te sodbe, položaja, ki ju urejajo določbe člena 18 in 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, razlikujeta z vidika časa sklenitve zakonske zveze, glede na to, ali je delovno razmerje uradnika v smislu člena 47 Kadrovskih predpisov prenehalo ali ne, po drugi strani pa do takega prenehanja delovnega razmerja v glavnem in kot izhaja iz ujemajočih se trditev strank pride z upokojitvijo v smislu člena 52 Kadrovskih predpisov. Glede na dejstvo, da ta člen 52, če se upošteva najširši obseg njegove uporabe, določa, kot BT poudarja v repliki pred Splošnim sodiščem, da se lahko uradniki, ki prejemajo starostno pokojnino v smislu člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, upokojijo med 58 in 70 leti, je treba ugotoviti, da nekdanji uradniki, na katere se nanaša ta člen 20, na splošno sklepajo zakonske zveze pri višji starosti kot nekdanji uradniki, na katere se nanaša člen 18 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom.
- 175 Iz tega sledi, da člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v povezavi s členom 18 te priloge določa različno obravnavanje, ki posredno temelji na starosti uradnika, pri čemer je treba pojasniti, da dejstvo, da se lahko starost uradnikov, ko se upokojijo in pridobijo pravico do starostne pokojnine, na podlagi člena 52 Kadrovskih predpisov v najbolj skrajnem primeru razlikuje za 12 let, ne preprečuje ugotovitve, da to različno obravnavanje temelji na starosti (glej v tem smislu sodbo z dne 2. aprila 2020, Comune di Gesturi, C-670/18, EU:C:2020:272, točke od 26 do 28).
- 176 Tretjič, napotiti je treba na točke od 148 do 154 te sodbe in iz istih razlogov ugotoviti, ne da bi bilo treba preučiti cilj varstva finančnih interesov Unije, ki ga je Komisija navedla v dupliki pred Splošnim sodiščem, da je različno obravnavanje, ki posredno temelji na starosti, vzpostavljeno s členom 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, skladno z načelom prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, kot je določeno v členu 21(1) Listine in povzeto v členu 1d Kadrovskih predpisov.
- 177 Zato je treba zavrnilo drugi del edinega tožbenega razloga, ki se nanaša na nezakonitost člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom glede na načelo prepovedi diskriminacije na podlagi starosti.
- 178 Glede na zgoraj navedeno je treba zavrnilo edini tožbeni razlog, ki se nanaša na ugovor nezakonitosti člena 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom, in torej tožbo BT v zadevi T-315/19.

Tožba v zadevi T-442/17 RENV

- 179 Najprej je treba opozoriti, da lahko Sodišče dokončno odloči o tožbi le v mejah spora, o katerem je treba še vedno odločiti (sodba z dne 23. novembra 2021, Svet/Hamas, C-833/19 P, EU:C:2021:950, točka 78 in navedena sodna praksa).
- 180 RN je v utemeljitev tožbe pred Splošnim sodiščem v zadevi T-442/17 RENV navedla tri tožbene razloge. Ker je Splošno sodišče prvi in tretji tožbeni razlog zavrnilo v tretji izpodbijani sodbi in ker RN v okviru nasprotne pritožbe ni izpodbijala utemeljenosti delov te sodbe, ki se nanašajo na ta tožbena razloga, razveljavitev navedene sodbe s strani Sodišča na to sodbo ne vpliva v delu, v katerem je Splošno sodišče navedena tožbena razloga zavrnilo. RN bi lahko namreč vložila nasprotno pritožbo, s katero bi izpodbijala to, da je Splošno sodišče zavrnilo prvi in tretji tožbeni

razlog, ki ju je navedla na prvi stopnji, saj člen 178(1) Poslovnika Sodišča določa, da se z nasprotno pritožbo predlaga, naj se odločba Splošnega sodišča v celoti ali delno razveljavi, ne da bi bil obseg teh predlogov omejen na odločitev Splošnega sodišča, kot je navedena v izreku te odločbe, drugače kot člen 169(1) tega poslovnika, ki se nanaša na predloge iz pritožbe. Ker take nasprotne pritožbe ni bilo, je postala tretja izpodbijana sodba pravnomočna glede zavrnitve prvega in tretjega tožbenega razloga (glej po analogiji sodbo z dne 23. novembra 2021, Svet/Hamas, C-833/19 P, EU:C:2021:950, točki 81 in 82 ter navedena sodna praksa).

- 181 Iz tega sledi, da mora Sodišče v okviru tožbe v zadevi T-442/17 RENV odločiti le o drugem tožbenem razlogu, ki ga je RN navedla pred Splošnim sodiščem. V zvezi s tem je treba poudariti, da je Komisija pred Splošnim sodiščem izpodbijala dopustnost tega tožbenega razloga. Vendar je treba ta ugovor nedopustnosti zavrniti iz istih razlogov, kot jih je Splošno sodišče navedlo v točkah 62 in 63 tretje izpodbijane sodbe ter ki jih Komisija v pritožbi poleg tega ni izpodbijala.
- 182 Ob upoštevanju teh uvodnih preudarkov je treba ugotoviti, da RN z drugim tožbenim razlogom trdi, da je člen 20 Priloge VIII h Kadrovskim predpisom v povezavi s členom 18 te priloge nezakonit, ker se z njim kršita načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, določeni v členih 20 oziroma 21(1) Listine in povzeti v členu 1d Kadrovskih predpisov, in načelo sorazmernosti.
- 183 Komisija ob podpori Parlamenta to trditev izpodbija.
- 184 V zvezi s tem je treba napotiti na točke od 171 do 176 te sodbe ter iz istih razlogov zavrniti drugi tožbeni razlog in zato tudi tožbo RN v zadevi T-442/17 RENV.

Stroški

- 185 Sodišče v skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča odloči o stroških, če je pritožba utemeljena in če samo dokončno odloči v sporu.
- 186 V skladu s členom 138(1) Poslovnika Sodišča, ki se v pritožbenem postopku uporablja na podlagi člena 184(1) tega poslovnika, se plačilo stroškov na predlog naloži neuspeli stranki.
- 187 Ker VW zaradi ugoditve pritožbam ni uspela ter ker sta Komisija in Svet predlagala, naj se ji naloži plačilo stroškov, se VW naloži, da poleg svojih stroškov nosi tudi stroške, ki sta jih ti instituciji priglasili na prvi stopnji v zadevi T-243/18 ter v obravnavanih pritožbah v zadevah C-116/21 P in C-139/21 P.
- 188 Ker BT zaradi ugoditve pritožbam ni uspela ter ker sta Komisija in Svet predlagala, naj se ji naloži plačilo stroškov, se BT naloži, da poleg svojih stroškov nosi tudi stroške, ki sta jih ti instituciji priglasili na prvi stopnji v zadevi T-315/19 ter v obravnavanih pritožbah v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P.
- 189 Ker RN zaradi ugoditve pritožbi ni uspela in ker je Komisija predlagala, naj se ji naloži plačilo stroškov, se RN naloži, da poleg svojih stroškov nosi tudi stroške, ki jih je Komisija priglasila na prvi stopnji v zadevah F-104/15 in T-442/17 RENV ter v obravnavanih pritožbah v zadevi C-118/21 P. Komisija pa ni predlagala, naj se RN naloži plačilo stroškov v zadevi T-695/16 P, zato je treba vsaki od teh strank naložiti plačilo lastnih stroškov v tej zadevi.

- 190 Člen 184(4) Poslovnika Sodišča določa, da se intervenientu na prvi stopnji, ki ni vložil pritožbe, naloži plačilo stroškov pritožbenega postopka le, če je sodeloval pri pisnem ali ustnem delu postopka pred Sodiščem. Če taka stranka sodeluje v postopku, lahko Sodišče odloči, da nosi svoje stroške.
- 191 V skladu s temi določbami Parlament in AIACE Internationale, intervenientki na prvi stopnji, ki sta sodelovali v postopku pred Sodiščem, nosita svoje stroške v vseh zadevah, v katerih sta intervenirali na prvi oziroma pritožbeni stopnji, vključno, kar zadeva Parlament, v zadevah F-104/15 in T-695/16 P.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

- 1. Sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. decembra 2020, VW/Komisija (T-243/18, neobjavljena, EU:T:2020:619), z dne 16. decembra 2020, BT/Komisija (T-315/19, neobjavljena, EU:T:2020:622), in z dne 16. decembra 2020, RN/Komisija (T-442/17 RENV, EU:T:2020:618), se razveljavijo.**
- 2. Tožba VW v zadevi T-243/18, tožba BT v zadevi T-315/19 in tožba RN v zadevi T-442/17 RENV se zavrnejo.**
- 3. VW nosi svoje stroške ter stroške Evropske komisije in Sveta Evropske unije tako v zadevi T-243/18 kot v zadevah C-116/21 P in C-139/21 P.**
- 4. BT nosi svoje stroške ter stroške Evropske komisije in Sveta Evropske unije tako v zadevi T-315/19 kot v zadevah C-117/21 P in C-138/21 P.**
- 5. RN nosi svoje stroške in stroške Evropske komisije tako v zadevah F-104/15 in T-442/17 RENV kot v zadevi C-118/21 P.**
- 6. Evropska komisija in RN nosita vsaka svoje stroške v zadevi T-695/16 P.**
- 7. Evropski parlament in Association internationale des anciens de l'Union européenne (AIACE Internationale) nosita vsak svoje stroške v vseh zadevah, v katerih sta intervenirala na prvi oziroma pritožbeni stopnji, vključno, kar zadeva Evropski parlament, v zadevah F-104/15 in T-695/16 P.**

Podpisi